

ໄວຍາກອນລາວ ພາກ ໔

ສັນທະລັກສນະ

LAO GRAMMAR IV
POETICS

ພຣະຣາຊອາບາຈັກລາວ

ກະຊວງສຶກສາທິການ

LAO GRAMMAR IV
POETICS
LAO SERIES NUMBER 10

—

Publication in Multilingual/
Multicultural Education
Pragmatics International, Inc.

1981

ຄຳນຳຂອງກະຊວງສຶກສາທິການ

-----00-----

ສຳລັບໜັງສືໄວຍາກອນລາວ

ເນື່ອງຈາກໄດ້ມີພຣະອາຊ໌ໂອງການເລກທີ ໔໐ ລົງວັນທີ ໑໗
ມະກະສາ (ຊັງວິເປ) ໑໙໔໙ ກຳນົດການສະກົດຄຳໃນພາສາລາວໄວ້
ໂດຍໃຫ້ຂຽນຕາມສຽງເວົ້າໃນພາສາລາວເປັນຫຼັກ ແຕ່ທີ່ໄດ້ສັງເກດ
ເບິ່ງການສະກົດຕົວໜັງສື ທີ່ພວກນາຍຄຣຸ໌ໃຊ້ໃນການສັ່ງສອນນັກຮຽນແລະ
ໃນແບບຮຽນຕ່າງໆ ຍັງບໍ່ເປັນແບບດຽວກັນເທື່ອ ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງໄດ້ສເນີ
ເຮື່ອງນີ້ຕໍ່ຄນະກັນມະການວັນນະຄະດີ ເພື່ອຂໍໃຫ້ມອບໝາຍໃຫ້ຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງ
ຮຽບຮຽງໜັງສືໄວຍາກອນລາວຂຶ້ນເພື່ອໃຫ້ມີໃຊ້ໄປຊາມຊາກອນ ທີ່ປະຊາ
ຄນະກັນມະການວັນນະຄະດີ ຈຶ່ງໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ ມະຫາສິລາ ວິຣະວົງ
ເລຂານຸການຄນະກັນມະການວັນນະຄະດີ ຮຽບຮຽງໜັງສືໄວຍາກອນລາວ
ນີ້ຂຶ້ນ.

ບັດນີ້ ມະຫາສິລາ ວິຣະວົງ ໄດ້ຮຽບຮຽງໄວຍາກອນລາວນີ້ສຳ
ເລັດຮຽບຮ້ອຍແລ້ວທັງ ໒ ພາກ ຄື: ໑ ອັກສະໄຍິທີ ໒. ວະຈິວິພາກ
ມ. ວາກຍະສັນພັນ ໒. ສັນທະລັກສນະ ທາງກະຊວງສຶກສາທິການ ຈຶ່ງ
ອະນຸຍາດໃຫ້ຄນະກັນມະການວັນນະຄະດີ ຈັດພິມຂຶ້ນ ເພື່ອໃຊ້ເປັນແບບ
ຮຽນໃນໂຮງຮຽນຂອງກະຊວງສຶກສາທິການ ໄປ ກະຊວງສຶກສາ ຂໍຂອບຄຸນ
ຄນະກັນມະການວັນນະຄະດີໄວ້ໃນທີ່ນີ້ດ້ວຍ.

ວຽງຈັນ, ວັນທີ ໑໙ ມະກະສາ ໑໙໔໙
ອັດຕະໂນນິກະຊວງສຶກສາທິການ ວາງເລີ້ນ ທຸງຍອຍພັຍ

ຄຳນຳຂອງ ຄນະກັນມະການວັນນະຄະດີ

ຄນະກັນມະການວັນນະຄະດີລາວ ໄດ້ຖືກແຕ່ງຕັ້ງຂຶ້ນແຕ່ປີ ກ.ສ. ໑໙໕໐ ຕາມດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສປປ ເລກທີ ໒໐໗ ລົງວັນທີ ໒໗ ສິງຫາ (ອາສຸດ) ໂດຍອາສັຍພຣະອາຊ໌ໂອງການສປປ ເລກທີ ໑໙໒ ລົງວັນທີ ໑໒ ມິຖຸນາ (ຊຸງ) ແລະ ເລກທີ ໓໒ ລົງວັນທີ ໒໕ ກຸມພາ (ເພ່ອຍ) ໑໙໕໐ ໃນມາດຕາ ໓ ແຫ່ງດຳລັດທີ່ກ່າວນີ້ ໄດ້ກຳນົດຈຳນວນຄນະກັນມະການໄວ້ທັງໝົດ ໒໕ ທ່ານ ແຕ່ວ່າໃນຂັ້ນຕົ້ນນີ້ ໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງຂຶ້ນກ່ອນແຕ່ພຽງ ໕ ທ່ານ ເພື່ອໃຫ້ເປັນປະຖົມສະມາຊິກ, ຄນະກັນມະການປະຖົມສະມາຊິກ ໕ ທ່ານນັ້ນຄື:

- ໑/ ພນະທ່ານ ກຸ ອະພັຍ ເປັນປະທານ (ເຖິງແກ່ກັນແລ້ວ)
- ໒/ ພນະທ່ານ ຜູ ປັນຍາ ຮອງປະທານ
- ໓/ ພນະທ່ານ ປົງ ສຸວັນນະວົງ ເປັນກັນມະການ
- ໔/ ທ່ານ ສົມຈິນ ປີແອງິນ ກັນມະການ
- ໕/ ທ່ານ ມະຫາ ສິລາ ວິຣະວົງ ກັນມະການ

ຕໍ່ມາຈົນເຖິງປີ ກ.ສ. ໑໙໖໐ ມີທ່ານຜູ້ມີກຽດຫຼາຍທ່ານ ໄດ້ຮັບເຊີນເຂົ້າເປັນຄນະກັນມະການຕື່ມອີກຕາມລຳດັບລືບັດຮຸ້ນນີ້ ໄດ້ມີຄນະກັນມະການຢູ່ແລ້ວເຖິງ ໑໒ ທ່ານ:

- ໑/ ພນະທ່ານ ກຸ ອະພັຍ ປະທານກິດຕິມະສັກ
- ໒/ ພນະທ່ານ ຜູ ປັນຍາ ຮອງປະທານກິດຕິມະສັກ
- ໓/ ທ່ານ ສົມຈິນ ປີແອງິນ ປະທານກັນມະການຈັດການປະຈຳປີ

໒/ ພນະທ່ານ ບົງ ສຸວັນນະວົງ ສອງປະທານກົມມະການຈັດການ
ປະຈຳປີ

໔/ ນະຫາ ສິລາ ວິຣະວົງ ກົມມະການແລະເລຂານຸການ (ລາ
ອອກແລ້ວ)

໖/ ພນະທ່ານ ຫຼຸຍ ອະພັຍ ກົມມະການ (ເຖິງແກ່ກົມແລ້ວ)

໗/ ທ່ານ ເກື້ອງ ປະທຸມຊາດ ກົມມະການ

໘/ ທ່ານ ຄຸນ ພິລາວັນ ກົມມະການ

໙/ ທ່ານ ພູວົງ ພິມມະສອນ ກົມມະການ (ປັດຈຸບັນເປັນເລຂາ
ທິການ)

໑໐/ ທ່ານ ພູທັກ ສິດທິມິຣະດາ ກົມມະການ (ເຖິງແກ່ກົມແລ້ວ)

໑໑/ ທ່ານ ນະຫາ ພູມີ ຈິຕພົງ ກົມມະການ (ເຖິງແກ່ກົມແລ້ວ)

໑໒/ ທ່ານ ເກນ ກົມມະການ

໑໓/ ທ່ານ ໄຕ ແກ້ວຫຼວງ ໂຄດ ກົມມະການ

໑໔/ ທ່ານ ສຸພັນ ບລັງຊາ ເດີລາບອົດ ກົມມະການ

ໃນນາດຕາ ໒ ແຫ່ງດຳລັດຈັດຕັ້ງຄນະກົມມະການວັນນະຄະ
ດີທີ່ກ່າວມາແລ້ວ ໄດ້ຊື້ຈຸດໝາຍສຳຄັນແຫ່ງວຽກການຂອງກົມມະການໄວ້
ດັ່ງນີ້:

໑- ພິຈາລະນາຮ່າງແບບສອນອ່ານທັງປວງ ແລະ ວັນນະຄະດີ
ເດີມກ່ຽວກັບການສຶກສາ

໒- ການສຶກສາກ່ຽວກັບໄວຍາກອນ, ພາສາ ແລະອັກສອນສາດ

໓- ຮຽບຮຽງເອົາວັນນະຄະດີຕ່າງປະເທດ

໔- ພິຈາລະນາການພິມໜັງສືວັນນະຄະດີ ທີ່ກ່ຽວກັບພາສາ ແລະ ອັກສອນສາດລາວອອກຢາຍ

໕- ຈັດຕັ້ງລະບຽບການຂຽນອັກສອນລາວ

໖- ຈັດການແຕ່ງວັຈນານຸກົມຂຶ້ນ

໗- ກຳນົດຮາງວັນປະຈຳປີ ສຳລັບບຳເໜັດແກ້ໄຂຜິດພິດໜັງສືລາວ ໄດ້ດີ ຕາມຫົວຂໍ້ທີ່ຄນະກັນມະການກຳນົດໃຫ້. ຄນະກັນມະການຈັດການ ທີ່ໄດ້ຖືກຄັດເລືອກສຳລັບປີ ໑໙໕໐ ແລະ ໑໙໕໒ ນັ້ນຄື:

໑- ພນະທ່ານ ກຸ ອະພັຍ ເປັນປະທານ

໒- ພນະທ່ານ ຜູ ບັນຍາ ຮອງປະທານ

໓- ທ່ານ ນະທາ ສິລາ ວິຣະວົງ ເລຂານຸການ

ນັບແຕ່ປີ ໑໙໕໓ ເປັນຕົ້ນມາ ຄນະກັນມະການຈັດການທີ່ຖືກຄັດ ເລືອກໃຫ້ດຳເນີນງານ ດີມາຈົນເຖິງປັດຈຸບັນນີ້ ແມ່ນ:

໑- ທ່ານ ສົມຈິນ ປີແອງິນ ເປັນປະທານ

໒- ພນະທ່ານ ບົງ ສຸວັນນະວົງ ຮອງປະທານ

໓- ທ່ານ ພູວົງ ພິມມະສອນ ເລຂານຸການ

ເພື່ອປະຕິບັດການໃຫ້ໄດ້ຜົນຕາມຈຸດໝາຍ ແຫ່ງດຳລັດນີ້ ຄນະກັນ ມະການວັນນະຄະດີຈຶ່ງ ເຫັນດີພ້ອມກັນຢືນຢົກເອົາຂໍ້ທີ່ ໕ ແລະທີ່ ໖ ແຫ່ງ ມາດຕາ ໒ ຂອງດຳລັດນີ້ຄື: ການຈັດຕັ້ງລະບຽບຂຽນອັກສອນລາວແລະ ການແຕ່ງວັຈນານຸກົມລາວ ຂຶ້ນມາພິຈາລະນາກ່ອນເພາະເຫັນວ່າການຈັດ ແຕ່ງແບບຂຽນແບບອ່ານດີໆໄປກໍດີ ການຊຳຮະແກ້ໄຂໜັງສືວັນນະຄະດີ ເກົ່າອອກມາພິມ ກໍດີ ຈຳເປັນຕ້ອງຂຽນແລະພິມໃຫ້ຖືກຕ້ອງເປັນລະບຽບ

ອັນນຶ່ງອັນດຽວກັນການສຶກສາທັງສີລາວແລະພາສາລາວ ຈຶ່ງຈະດຳເນີນໄປ
ໄດ້ສະບັບຄນະກັນມະການຈຶ່ງໄດ້ພິມຟູອອກຈາກຊ່ອງການເລກທີ ໑໐ ລົງ
ອັນທີ ໒໗ ນະຄະຣາ ເລເລ ທີ່ກ່າວດ້ວຍຫຼັກການຂຽນທັງສີລາວຂຶ້ນມາພິ
ຈາຄະນາແກ້ໄຂແລ້ວພ້ອມກັນແດງ ໄວຍາກອນລາວ ພາກອັກຄະຣະວິທີຂຶ້ນ ,
ເປັນສະບັບແຮກ ທັງສີນີ້ກ່າວດ້ວຍອັກຄະຣະວິທີລາວ ຄື: ສຣະ ພຍັນຊນະ
ແລະ ວິທີຂຽນສະກົດຄຳຕລອດເຖິງປັນຍັດເລື່ອງໝາຍຕ່າງໆ ໄວ້ຄົບຖ້ວນ
ຕາມລັກສນະຂອງພາສາລາວ ແລະ ທັງສີລາວ, ທັງສີໄວຍາກອນລາວ
ພາກອັກຄະຣະວິທີນີ້ຄນະກັນມະການໄດ້ປະຊຸມກັນແດງເຖິງ ໑໐ ເທື່ອຈຶ່ງສຳ
ເລັດບົດຮບວນ ແລະ ໄດ້ຈັດພິມຂຶ້ນຮາກຢາຍຄັ້ງແຮກ ແຕ່ປີ ກ.ສ ໒໔໕໒
ດັ່ງນັ້ນມາກໍໄດ້ປະຊຸມກັນແກ້ໄຂຕື່ມແຊນ ແລະ ຈັດພິມຂຶ້ນໃໝ່ອີກໃນປີ ກ.ສ.
໒໔໖໐ ໃນຄນະເລື່ອແດງແປບໄວຍາກອນພາກອັກຄະຣະວິທີຢູ່ນັ້ນຄນະກັນມະ
ການກໍໄດ້ປະຊຸມກັນວາງຫຼັກເກນແດງທັງສີວັຈນາ ນຸກົມລາວຂຶ້ນພ້ອມໆກັນຄັ້ງ
ແຮກແຕ່ປີ ໒໔໕໒ ເປັນຕົ້ນມາ ເລື່ອໄດ້ວາງຫຼັກເກນແດງ ແລະການລຽນ
ລຳດັບໄວ້ແລ້ວ ຈຶ່ງມອບໃຫ້ມະຫາສິລາ ວິຣະວົງ ເຊິ່ງເປັນກັນມະການອັນ
ນະຄະດີ ແລະ ຫົວໜ້າຫ້ອງການອັນນະຄະດີດ້ວຍເປັນຕົ້ນອບໂຮມຄຳ ຈັດວິ
ທີລຽນລຳດັບຄຳໄວ້ເປັນໝວດໆ ແລ້ວສະເໜີຕໍ່ຄນະກັນມະການໃຫ້ປະຊຸມພິຈາ
ຄະນາແກ້ໄຂໃນການປະຊຸມທຸກເທື່ອ ແຕ່ວ່າເລື່ອງຈາກກັນມະການຫຼາຍ
ທ່ານ ມີພາຄະພາທີ່ການງານຢ່າງອື່ນໆມາກຫຼາຍທັງພາຍໃນປະເທດ ແລະ
ນອກປະເທດການຈັດວັຈນາ ນຸກົມອັນເປັນທັງສີສຳຄັນ ແລະ ໃຫຍ່ຢ່າງກໍຈະ
ເປັນການລ້ຳຊ້າເສັ້ງເວລາບໍ່ທັນຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ຄວາມຈຳເປັນໃນ
ເວລານີ້ ດັ່ງນັ້ນ ຄນະກັນມະການຈຶ່ງໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ ມະຫາ ສິລາ ວິຣະ

ົງ ຈັດທຳໄປ ພ້ອມກັບໃຫ້ແຕ່ງແບບໄວຍາກອນລາວ ພາກ ໒ ຄື ວະຈິ
ວິພາກ ພາກ ໓ ວາກຍະສັມພັນ ພາກ ໔ ສັນທະລັກສນະ ໃຫ້ສຳເລັດບໍ່
ອະບວນ ເພື່ອໃຫ້ໃຊ້ເປັນຫຼັກໃນການຮຽນໄວຍາກອນລາວໄປຊາມຊາກ່ອນ
ບັດນັ້ນເຫາ ສິລາ ວິຣະວົງ ໄດ້ທ້ອນໂຮມຄຳ ຈັດທຳເປັນທັງສີວັຈນານຸ
ກົມດັ່ງແຕ່ ກ. ເຖິງ ຄະ ພ້ອມທັງທັງສີໄວຍາກອນລາວອີກ ໓ ພາກ ຄື
ວະຈິວິພາກ ວາກຍະສັມພັນ ແລະ ສັນທະລັກສນະ ຂຶ້ນສຳເລັດບໍ່ອະບວນ
ແລ້ວ ຄນະກັມມະການຈຶ່ງໄດ້ເຂົ້າປະຊຸມກັນ ຄັ້ງດັ້ງທີ່ ໑໖ ກຸມພາ ໑໙໔໑
ນີ້ ເພື່ອພິຈາລະນາຮັບຮອງເອົາທັງສີດັ່ງກ່າວນີ້ ແລ້ວໃຫ້ທາງອຳນາດການ
ກະຊວງສຶກສາພິມແຕ່ງຕັ້ງ.

ທັງສີວັຈນານຸກົມນີ້ ກໍຄື ຄນະກັມມະການເຊື່ອມຕໍ່ ຍັງມີບ່ອນ
ອິດພາດຂາດເຂີນຢູ່ເປັນອັນມາກຢຶ່ງໜັກໜາ ເປັນການຊຳຮະສະສາງຄັ້ງ
ແຮກ ແຕ່ເຖິງດັ່ງນັ້ນ ຄນະກັມມະການກໍຍັງເຫັນວ່າ ຕົງຈະເປັນ ປໂຍດ
ອັນຍິ່ງໃຫຍ່ແກ່ການສຶກສາ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າຕໍ່ໄປ ຈຶ່ງໄດ້ພິມອອກແຕ່ງຕັ້ງ
ເພື່ອໃຫ້ທ່ານຜູ້ຮູ້ທັງຫຼາຍ ຊ່ວຍກັນພິຈາລະນາແກ້ໃຫ້ບໍ່ມີບຸນດີຂຶ້ນ ຄນະ
ກັມມະການມີຄວາມຍິນດີສະເໜີໃນຄວາມຕຸກເດືອນຂອງທ່ານຜູ້ຮູ້ ແລະ ຜູ້ສົນ
ໃຈໃນການຈະແກ້ໄຂທັງສີວັຈນານຸກົມລາວ ແລະ ໄວຍາກອນລາວນີ້ ໃຫ້
ຖືກຕ້ອງ ແລະ ບໍ່ມີບຸນດີໃນພາຍພາກພື້ນ.

ທ້າຍສູດນີ້ ຄນະກັມມະການ ຂໍຂອບຄຸນທ່ານ ນະຫາ ສິລາ ວິຣະ
ວົງ ກັມມະການດັ້ງນັ້ນ ແລະ ຫົວໜ້າທັງການດັ້ງນັ້ນ ຄະດີຜູ້ໄດ້ພາກ
ພຽນພາຍາຍາມຈັດທຳທັງສີວັຈນານຸກົມລາວ ແລະ ໄວຍາກອນລາວນີ້ຂຶ້ນ
ຈົນເປັນຕົ້ນສຳເລັດ ອັນເປັນຄຸນ ປໂຍດແກ່ປະເທດຊາດບ້ານເນືອງຢ່າງ

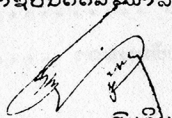
ສຳຄັນຢູ່ ນອກນີ້ ຄນຂກັມມະການຂໍຂອບຄູນ ນ.ລ. ນາມິດ ຊຸມສາຍ
ຕັ້ງຊຳນານການສຶກສາແຫ່ງ ຢູ່ເນສໂກ ປະຈຳພຣະອາຊອນາຈັກລາວ ທີ່
ໄດ້ຊ່ວຍຈັດການພິມໜັງສືເຫຼົ່ານີ້ໃຫ້ເປັນຕົ້ນສຳເລັດດ້ວຍ. (ພິມຄັ້ງທີໜຶ່ງ)

ຄນຂກັມມະການປັດຈຸບັນ
=====

ພນະທານ ຜູ້ ບັນຍາ ຮອງປະທານກັມມະການກົດຕິນະສັກ
ທານ ສົມຈິນ ປີແອງິນ ປະທານກັມມະການຈັດການປະຈຳປີ
ພນະທານ ບົງ ສຸວັນນະວົງ ຮອງປະທານກັມມະການຈັດການປະ
ຈຳປີ

ທານ ພູວົງ ພິມມະສອນ ເລຂາທິການ
ພນະທານ ໄຊ ແກ້ວຫຼວງໂຄດ ກັມມະການ
ທານ ສຸພັນ ບລັງຊາເດີລາບຣົດ ກັມມະການ
ທານ ຄຸນ ພິລາວັນ ກັມມະການ
ທານ ເກື້ອງ ປະທຸມຊາດ ກັມມະການ
ທານ ເກນ ກັມມະການ

ວຽງຈັນ, ວັນທີ ໑໕ ເດືອນ ກັນຍາ ໑໙໗໐
ປະທານຮາຊບັນດິດສະພາລາວ

ສົມຈິນ ງິນ

ສ ວ ຣ ຂ ບ ວ ັ ນ

ບົດທີ ໑ ຫຼັກເກນຂອງກອນລາວ

໗. ຄຳອະທິບາຍ	ໝ້າ	໗
໑. ຄຳເວົ້າ	"	໑
໒. ວັກ ແລະ ບົດ	"	໒
໓. ຄຳບູພບົດ ແລະ ຄຳສັອຍ	"	໕
໔. ຄຳປະຈຳປ່ອນ	"	໗

ບົດທີ ໒ ສັມັດ

໗. ສັມັດນອກ	"	໕
໑. ລັກສນະກອນລຳ	"	໕
໒. ລັກສນະກອນອຳນວິດຊຸນາລີ	"	໖
໓. ລັກສນະກອນແປດແບບໄທ	"	໑໐
ຂ. ສັມັດໃນ	"	໑໒
໑. ສັມັດສອຍ	"	໑໒
໒. ສັມັດພອ້ນຊຸນ	"	໑໓

ບົດທີ ໓ ປະເພດຂອງຄຳກອນລາວ

໑. ກອນກາບ	"	໑໒
໒. ກອນລຳ	"	໑໔
໓. ກອນອຳນ	"	໑໕
໗. ກອນອຳນທັມມະດາ	"	໑໖

ຂ. ກອນອ້າງແບບວິດຊຸມາລີ	ໜ້າ	໒໐
໒. ກອນຮ້າຍ	"	໒໕
໓. ກອນຮ້າຍສຸດຂວັນ	"	໒໖
໔. ກອນຮ້າຍສຳລັບເທດ	"	໓໐
໕. ກອນຜູກ	"	໓໓
໖. ກອນໂຄງ	"	໓໕
໗. ກອນໂຄງ ໕	"	໓໖
ຂ. ກອນໂຄງ ໗	"	໓໘

ແຕ່ບາງບູຮານ ຫຼາຍພັນປີມາແລ້ວ ນັກບາດເພີນໄດ້ຈັດຫຼັກວິຊາທີ່ກຸລບູດ
 ຈະຕ້ອງສຶກສາໄວ້ເຖິງ ແຊ ປະການ ດຽກວ່າສິລປະສາດ ຫຼື ສາດສິນນິ
 ແຊ ຢ່າງຄື:

໑. ຍຸທສາດ	ວິຊານັກຄົບ
໒. ອັດສາດ	ວິຊາບຶກຄອງປະເທດ
໓. ນິຕິສາດ	ວິຊາກົດໝາຍແລະຈາອິດປະເພນີ
໔. ວານິຊຍະສາດ	ວິຊາການຄ້າ
໕. ນິຣຸກດິສາດ	ວິຊາພາສາ ຄືຄວາມຮູ້ໃນພາສາ ຂອງຕົນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ
໖. ອັກສອນສາດ	ວິຊາໜັງສື
໗. ຄະນິດສາດ	ວິຊາເລກ (ການຄຳນວນ)
໘. ໂຊດີຍະສາດ	ວິຊາຄວາມຮູ້ໃນເຂື່ອງດອງດາວຕ່າງໆ
໙. ພູມິສາດ	ວິຊາຄວາມຮູ້ໃນເຂື່ອງພູມປະເທດ
໑໐. ໂທຣາສາດ	ວິຊາພື້ນ ຄືທວາຍເຫດການຕ່າງໆ ລອງໜ້າ ແລະ ພາຍຫຼັງໄດ້
໑໑. ເວຊສາດ	ວິຊາພື້ນຢາ
໑໒. ສັດວະສາດ	ຄວາມຮູ້ໃນເຂື່ອງສັດຕ່າງໆ
໑໓. ເຫດສາດ	ວິຊາຄົ້ນຄ້ວາຫາເຫດຜົນ (ວິທຍາ ສາດ)

໔໒. ໂຍຄະສາດ	ວິຊາຊ່າງ ເຄື່ອງໝົນກົນໄກ
໔໓. ສາສນະສາດ	ຄວາມຮູ້ໃນທາງສາສນາ
໔໔. ນາຍາສາດ	ຄວາມຮູ້ໃນທາງກົນອຸປະ
໔໕. ຄັນທັພສາດ	ວິຊາພ້ອມລຳ ແລະ ດົນຕີ
໔໖. ສັນທະສາດ	ວິຊາຄວາມຮູ້ໃນທາງແຕ່ງກາບ ກອນ.

ສາດສິນ ໔໖ ປະການທີ່ກ່າວມານີ້ ເຫັນໄດ້ຮັກວ່າ ວິຊາຄວາມຮູ້
ໃນທາງແຕ່ງກາບກອນ ຄື ສັນທະສາດ ເປັນວິຊາສຳຄັນປະເພດໜຶ່ງ ແລະ
ທຸກວັນນີ້ປະເພດທີ່ໂລກກໍມີຢູ່ ວິຊາການປະພັນ ຄື ການແຕ່ງກາບ
ກອນ ກໍເປັນສ່ວນສຳຄັນຢູ່ພ້ອມ ເພາະກາບກອນເປັນວັນນະສິນ ທີ່ອຳ
ນວຍຄຸນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ປະເທດຊາດ ແລະສ່ວນບຸກຄົນທີ່ມີກັບສິລປະສິນ-
ດັ່ງດຽວກັນ ດ້ວຍເຫດນີ້ປະເພດທີ່ຈະເຮັດແລ້ວທັງຫຼາຍໃນໂລກ ຈຶ່ງບັນຈຸ
ວິຊາການປະພັນ ຄື ການແຕ່ງກາບກອນ ເຂົ້າໄວ້ໃນຫຼັກສູດແຫ່ງການສຶກ
ສາເປັນວິຊາໜຶ່ງ ແລະ ນັບເປັນວິຊາຊັ້ນສູງດ້ວຍ.

ປະເທດລາວ ແລະ ປະຊາຊົນລາວ ແຕ່ກ່ອນເຄີຍເປັນປະເທດທີ່
ຈະເຮັດ ປະຊາຊົນຄົນລາວກໍເຄີຍມີຜູ້ ຜູ້ສຳນານໃນວິຊາການແຕ່ງກາບ
ກອນນີ້ມາຫຼາຍແລ້ວ ຈົນມີຜູ້ເວົ້າວ່າ ຄົນລາວເປັນນັກປະພັນ ຫຼື ນັກກະຕິ
ເກືອບທຸກຄົນ; ແຕ່ວ່ານັກປະພັນລາວ ຫຼື ນັກກະຕິລາວໃນສະໄໝປັດຈຸບັນນີ້
ເຖິງແມ່ນວ່າຈະແຕ່ງກາບກອນ ເປັນແລະລາງຄົນກໍແຕ່ງໄດ້ດີຢູ່ແຕ່ສ່ວນ
ຫຼາຍບໍ່ສຳຮູ້ຮີບກົດເກນຂອງກາບກອນຄືກ່ອນ ເປັນແຕ່ແຕ່ງໄປຕາມ
ຄວາມເຄີຍ ຫຼື ຕາມອາວົນຂອງຕົນ ດັ່ງນັ້ນ ກາບກອນລາງບົດຈຶ່ງຂັດ

ເຂົນ ພັງບໍ່ມ່ວນບໍ່ເປັນທີ່ຈັບໃຈ ອາສັຍເຫດດັ່ງກ່າວນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າຈຶ່ງໄດ້
ອີຈນາແປບແຕ່ງກອນລາວນີ້ຂຶ້ນ ເພື່ອໃຫ້ເປັນແນວທາງການສຶກສາຂອງ
ກຸລບຸດຜູ້ເກີດໃໝ່ໃຫຍ່ລູນ ແລະ ທ່ານຜູ້ໃສ່ໃຈໃນການແຕ່ງກາບກອນແປບ
ແຕ່ງກາບກອນທີ່ຂ້າພະເຈົ້າອີຈນາຂຶ້ນນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າຊອກຄົນຫາກຸດ
ຕ່າງໆຈາກພັງຂຶ້ນນະຄະດີລາວທັງຫຼາຍເກືອບທຸກເຮືອງເປັນເວລາເທິງ
ນານມາແລ້ວກວ່າ ໒໐ ປີ ຈຶ່ງໄດ້ຫຼັກກຸດທີ່ໄດ້ທ່ອນໂຮມມາໄວ້ໃນພັງຂຶ້ນ
ນີ້. ຂ້າພະເຈົ້າເຊື່ອວ່າແປບແຕ່ງກອນລາວບໍ່ແມ່ນຈະມີທີ່ນີ້ ອາຈມີແປບ
ອື່ນ ວາດອື່ນ ທຳນອງອື່ນອີກກໍໄດ້ ເຊິ່ງສຸດແລ້ວແຕ່ນັກປະພັນຈະຕັ້ງຂຶ້ນ
ໃຫ້ເພາະສົນກັບກາລະສັບແລະວາດຄ້ອງທຳນອງລຳ ສ່ວນແປບທີ່ຂ້າພະ
ເຈົ້າອີຈນານີ້ ໃຫ້ເຂົ້າໃຈວ່າ ເປັນແປບທີ່ເຄີຍມີມາແລ້ວແຕ່ບູຮານທີ່ນັ້ນ.

----- ໐໐໐ -----

ແບບແຕ່ງກອນລາວ
-----0-----

ບົດທີ ໑

ຫຼັກເກນຂອງກອນລາວ

ກ່ອນຈະຮຽນຮູ້ການແຕ່ງກອນລາວ ຫຼືຜູ້ຮຽນເປັນສັບສູງວ່າ ກະ
ວິນິດໄພ ນັ້ນຕ້ອງຮູ້ຫຼັກເກນຕ່າງໆ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

໑ ຄຳເວົ້າ

ຄຳເວົ້າຄຳນຶ່ງ ໃນກອນໝາຍເອົາ ສຽງທີ່ເວົ້າອອກມາເທື່ອນຶ່ງ ຫຼືໝາຍ
ເອົາພັນຊນະກັບສະປະສົມກັນແລ້ວອ່ານອອກສຽງໄດ້ເທື່ອນຶ່ງ ເຊິ່ງ
ຮຽກວ່າ ພາຍາງ ເປັນຄຳນຶ່ງ ດັ່ງ ຄຳວ່າ ມົກ, ເນີ້ຊ, ບ້ານ, ເມືອງ
ຄົນ, ເປັນຕົ້ນ ເວັ້ນແຕ່ຄຳຈຳພວກອັກສອນນຳທີ່ອ່ານອອກສຽງເປັນ,
໒ ພາຍາງ ແຕ່ພາຍາງໜ້າເປັນສຽງ ອະ ສເມີ ດັ່ງ ສເນ, ສນານ,
ຖຸດລາງ, ຖຸດມົນ, ຕຸຍາ, ທຸຍົງ ເປັນຕົ້ນ ຄຳຈຳພວກດັ່ງກ່າວນີ້ ເຖິງ
ແມ່ນອອກສຽງເປັນ ໒ ພາຍາງ ກໍມັບເປັນຄຳດຽວ, ຖ້າອອກສຽງເປັນ
໓ ພາຍາງ ກໍມັບເປັນ ໒ ຄຳ ດັ່ງວິທຍາ, (ອ່ານວິທຍາ) ສາສນາ
ພິສົງ (ອ່ານພິດສະຫວົງ) ເປັນຕົ້ນ.

ລັກສະນະຂອງຄຳ ໃນຫຼັກເກນຂອງກອນລາວນີ້ ແບ່ງອອກເປັນ
໒ ປະເພດ ຄື.

(໑) ຄຳຫຼາຍ ແມ່ນຄຳທີ່ຜັນສຽງໃຫ້ສູງຕ່ຳ ຕາມຮູບວັນນະຍຸດບໍ່ໄດ້
ຄຳຕາຍນີ້ແບ່ງອອກເປັນ ໒ ອຳ ຄື:

ກ- ຈຶ່ງປະກອບດ້ວຍອັດສະສະທັງໝົດ ຄື: ກະ, ກິ, ກຸ, ກີ, ເກະ

ແກະ, ເປັນດັ້ນ ເດັ້ນແຕ່ສະ ໃx, ໄx, ເຂົາ, xາ,

ຂ- ຈຸທີ່ສະກົດດ້ວຍພິ ກ, ດ, ບ, ດັ່ງ ເປີກ, ເກີດ, ເກີບ, ເປັນ
ດັ້ນ (ຈຳພວກນີ້ມີເປັນຄຳ ເອກດ້ວຍ)

(໒) ຄຳເປັນ ແມ່ນຄຳທີ່ຜັນສຽງໄດ້ຄຳເປັນນີ້ ຮຽກວ່າຄຳສູພາບກິໄດ້
ແບ່ງເປັນ ໒ ຈຸ ຄື:

ກ- ຈຸທີ່ປະກອບດ້ວຍພິຕະສະທັງໝົດ ດັ່ງ ກາ, ກິ, ກູ, ເກ, ແກ,
ເປັນດັ້ນ ແລະ ຄຳທີ່ປະກອບດ້ວຍ ສະ ໃx, ໄx, ເຂົາ, xາ,

ຂ- ຈຸທີ່ສະກົດດ້ວຍພິ ງ, ບ, ນ, ມ, ວ, ດັ່ງ ນາງ, ສາຍ, ສິນ
ສນ, ແສວ ເປັນດັ້ນ.

(໓) ຄຳເອກ ແມ່ນຄຳປະກອບດ້ວຍວັນນະຍູດ ເອກ ແລະ ຈຸທີ່ສະກົດ
ດ້ວຍພິ ກ, ດ, ບ, ພິຢ່າງ ໄກ່, ປ່າ, ປ່ານ, ຜ່ານ, ເມກ,
ເຫດ, ແບບ, ເປັນດັ້ນ.

(໔) ຄຳໂທ ແມ່ນຄຳທີ່ປະກອບດ້ວຍວັນນະຍູດໂທທັງໝົດ ດັ່ງ ໄມ້,
ເບື້ອງ, ມ້ອງ, ບ້ານ, ນ້ຳ, ເກ້າ, ເປັນດັ້ນ.

໒ ວັກແລະບົດ

ວັກແມ່ນລະຍະຂອງຄຳກະວີ ຕອນນຶ່ງໆທີ່ສຳຜັດກັນ; ດັ່ງເປັນ
ກອນ ໒. ກອນ ໓. ຫຼື ກອນ ໔. ກອນ ໕. ກອນ ໖. ກອນ ໗. ກິ
ມີ ໒ ຄຳ, ໓. ຄຳ, ໔. ຄຳ, ໕ ຄຳ, ໖ ຄຳ, ໗ ຄຳ, ເປັນວັກ
ຕາມລຳດັບ ໂຕຢ່າງດັ່ງນີ້:

ສອງ ຄຳເປັນວັກນຶ່ງ

ຊົກມົກ, ທົກກຽນ, ຫຽນແອ່ນ, ແປ່ນໂຕ, ໂສພາບ, ນາບຜານ, ຫານ
ນ້ຳ, ຊ້ຳໂກນ (ໂຄງໂຕເພິ່ງຊ້າງ) ຊ້າງ ໓໐ ຄູ່ ແມ່ນ ອາຊສີ
ເສືອ ນາກ ໝູ

ສານ ຄຳເປັນຄຳນຶ່ງ

ສີຊົນຊື່ນ, ສີ່ນເມືອງພົນ, ສົນຢູ່ສ້າງ, ນ້າງສັງໂຄ, ໂພທິສັດ, ວັດ
ພຣະເຈົ້າ, ເດົ້າຄົນໂຮມ (ໂສກກອງ)

ສີ່ ຄຳເປັນຄຳນຶ່ງ

ກະຫຼີກກະຫຼີ້ນ, ພິກິນພິຢູ່, ດັນດັດັນຫາ, ກາເຜົ້າເຈົ້າອັກ, ໗໑ (ໂສກ
ຜູ້ສາວ)

ຫ້າ ຄຳເປັນຄຳນຶ່ງ

ຫ້າງແຮ້ວຖືກຕີນສານ, ບ່ານຂາດເປັນບ້ນ, ພ້າຂັ້ນທ່ອນເປັນດິນ ,
ນົກຢູ່ບິນສູ່ໄມ້, (ໂຄງ ໕)

ຫົກ ຄຳເປັນຄຳນຶ່ງ

ພິດເປັນຮາກເຫງົ້າຫົດດີ, ຈັນເຄືອຍາວສິບໍ່ມັດ, ຄານເປັນພັດພາກດົກ
ໝາ, ພຸດນິນາລາບໍ່ເສົ້າ, ພະຫັດພາກແຕ່ເສົ້າ ເຖິງປາຍສຸກເປືອກໝາຫຼາຍ
ສູດຢຶ່ງ, ເສົາມີກ້ານກິ່ງລຳງານ, (ໂຄງປຸກຂອງຕານວັນ)

ເຈັດ ຄຳເປັນຄຳນຶ່ງ

ເມືອງວຽງຈັນງານດີສະອາດ, ມິດລາດຂາຍເຂົ້າຂາຍປາ, ທັງວັດວາທິ
ໂຮງກິ່ງໂຫງ່, ຄຸມົນໄຕ່ຕິດຕໍ່ເປັນສາຍ, ເກີນສະບາຍໄປມາບໍ່ປາກນິຣົດ
ລາກອົດແກ່ອົດຍົນ, ຢູ່ທາງບົນເຮືອເຫາະດິນເລີ້ນ, ລົງຈອດເດີນສະບານ

ວັດໄຕ.

໑໒໑

ຄຳກອນແຕ່ພວກທີ່ມີແຕ່ ໗ ຄຳຂຶ້ນໄປຈັດເປັນວັກນຶ່ງມັນ ຕ້ອງຈັດເຂົ້າ
ເປັນບົດ ຄື ໒ ວັກໃດຈັດເປັນບົດນຶ່ງ (ເວັ້ນແຕ່ຄຳກາບຕ້ອງແຕ່ງເປັນ
ວັກຕິດຕໍ່ກັນໄປເລື້ອຍບໍ່ຈັດເປັນບົດ) ດັ່ງນັ້ນຄຳກອນບົດນຶ່ງຈຶ່ງມີ ໒ ວັກ
ດັ່ງແຕ່ງບໍ່ຖືກ ໒ ວັກ ຄຳກອນບົດນັ້ນກໍເຂີນບໍ່ມ່ວນຫຼືຂັດຈັງຫວະໃນເວລາ
ຮ້ອງລຳລະອ່ານ (ເວັ້ນແຕ່ບົດຂຶ້ນຕົ້ນ) ວັກທັງ ໒ ມັນຮຽກຊື່ດັ່ງນີ້:

ວັກທີ ໑	ຮຽກວ່າ	ວັກສະດັບ	} ໂຮມ ໒ ວັກນີ້ເປັນບົດ ໑
ວັກທີ ໒	- " -	ວັກຮັບ	
ວັກທີ ໓	- " -	ວັກຮອງ	
ວັກທີ ໔	- " -	ວັກສົ່ງ	

ຕົວຢ່າງ

໓- ກອນອ່ານ

໑- ວັກສະດັບ - ສັບພະກອດກັງວກອນເກົ່າມາຖຸແລງ
໒- ວັກຮັບ - ເທພາວະວາດພະນອມໄພກວ້າງ
໓- ວັກຮອງ - ບຸນຍອງຍັງ ເຊົາແຄນຄາວນຶ່ງ
໔- ວັກສົ່ງ - ສັງລອງຜ້າຍຜັນບ້າກອນບາ ຯ

ຂ- ກອນລຳ

{ ໑- ວັກສະດັບ - ສັນເຈົ້າເວົ້າຈັງຊັ້ນກໍຮັອຍແມ່ນພັນດີ
{ ໒- ວັກຮັບ - ບາກຊິມິຕິນດີ ຜູ້ຍິງຫຼາຍລົ້ນ

ບົດ ໑

- ມ- ວັກຮອງ - ນິແຕ່ຄົນບຸຜົນ ອຸປະຊົນດັນປ່າ
- ໒- ວັກສົ່ງ - ຫາເອົາດີຢ່າງເຈົ້າ ນິພັດອາຍຸຫຼາຍ
- ໑- ວັກສະດັບ - ຊິເວົ້າສຳຊື່ຮ້າຍ ພັກກ່ອນກອນຖແລງ
- ໒- ວັກຮັບ - ຍິງຈັ່ງນຶ່ງບໍ່ຮູ້ຈັກແລງງາຍແດງບາຍຂີ້ຫຼັງຊັກ
- ບົດ ໒
- ມ- ວັກຮອງ - ໃຫ້ຜົວທຳປານແຫຼ່ງແລງງາຍບໍ່ຢາກແດງ
- ໒- ວັກສົ່ງ - ເພິ່ນສະແດງບອກໄວ້ວ່າຍິງນັ້ນຊົ່ວຊານ

ຫຼາຍເຫດ

ເວລາແດງຂຶ້ນດັນເຂື່ອງທຳອິດ ບົດດັ່ງນີ້ຈະໃຊ້ແຕ່ວັກຮອງ
ກັບວັກສົ່ງ ຄືວັກຖ້ວນ ມ ແລະ ຖ້ວນ ໒ ກິໄດ້ ສ່ວນບົດຕໍ່ໄປ
ຕ້ອງແດງໃຫ້ຄົບທັງ ໒ ວັກ ດິວຢ່າງ :

ບົດດັ່ງ

- ມ- ວັກຮອງ - ນາເຫັນນ້ອງທອງເລົ່າເບົ້າລຽນ
- ໒- ວັກສົ່ງ - ຝຶກວຽນຢາກເວົ້ານຳເຈົ້າຕັ້ງແຕ່ດົນ
- ໑- ວັກສະດັບ - ແຕ່ຝຶກຮູບຄວາມຄົນ ຜົນເຫຼົ່າກິເລົ່າ
- ໒- ວັກຮັບ - ທຽວຫາປອງເອົານາງໄດ້ຝຶກປາຍເຂົ້າ
- ບົດຕໍ່ໄປ
- ມ- ວັກຮອງ - ຈິ່ງໄດ້ນາເຫັນເຈົ້າແພກະເຈົ້າຍິງບຽງ
- ໒- ວັກສົ່ງ - ນາເຫັນເນື້ອກຳກັງ ຢາກຂີ້ເວົ້າບ່ອນຈິງ

ມ ຄຳບຸພບົດແລະຄຳສັອຍ

ຕາມທັມມະດາຄຳກອນລາວທັງຫຼາຍທີ່ໃຊ້ລຳແລະອ່ານ
ແກ່ນຂອງຄຳກອນແທ້ໆນັ້ນ ວັກນຶ່ງໆ ນິແຕ່ ໓ ຄຳ ນອກ
ນັ້ນເປັນບຸພບົດແລະຄຳສັອຍ :

໑- ຄຳບຸພບົດ

ແມ່ນຄຳສຳລັບຜົນເຂົ້າທາງຜ້າຂອງຄຳກອນ ກັກໃຈ ວັກ

ប្លែក ដើមតែតែបានគាត់ដំឡើង គាំបូរយូរដ៏យ៉ាងឆាប់ ៤ គាំ ឆេះ
យ៉ាងឆាប់ ៤ គាំ ចិញ្ចឹមដ៏យ៉ាង៖

ដើមប្លែក សិនឧបាស ហ្វូងហ្វូងដ៏យ៉ាង ប្លែក យ៉ាងឆាប់ឆាប់ដ៏យ៉ាង
គិត ដើមប្លែក ហេតុដ៏យ៉ាង រាងកាយឆាប់ឆាប់សិនសិន រាង
យ៉ាងឆាប់, គាំបូរយូរដ៏យ៉ាងឆាប់ដ៏យ៉ាងដ៏យ៉ាង៖

"ឆាប់, ដើមប្លែក, ប្លែក, យ៉ាង, យ៉ាង, យ៉ាង, យ៉ាង, យ៉ាង,
យ៉ាង, យ៉ាង, យ៉ាង" ប្លែក.

ខ- គាំឆាប់ ដ៏យ៉ាងគាំឆាប់ដ៏យ៉ាង គាំរាង ចិត្តដ៏យ៉ាង ដើមប្លែក
គាត់តែតែ គាំឆាប់ សិនសិនដ៏យ៉ាង គាំឆាប់ "ឆាប់
ប្លែក, ឆាប់, ឆាប់, ឆាប់, ឆាប់" ប្លែកឆាប់
គាំឆាប់ សិនសិនដ៏យ៉ាង ១ ឆាប់ ១ ចិញ្ចឹម
យ៉ាងដ៏យ៉ាង៖

ដើម ចិត្តប្លែកប្លែកដ៏យ៉ាង ឆាប់

ដើមឆាប់ ឆាប់ប្លែកប្លែកដ៏យ៉ាង ឆាប់ ឆាប់ ឆាប់ ឆាប់
ឆាប់ឆាប់

ដើម ឆាប់ឆាប់ ឆាប់ឆាប់ឆាប់ឆាប់ ឆាប់

គិតដើម ឆាប់ឆាប់ឆាប់ឆាប់ឆាប់ ដើម ឆាប់ឆាប់ឆាប់
ឆាប់ឆាប់

ដើម ឆាប់ឆាប់ឆាប់ឆាប់ឆាប់ ឆាប់ឆាប់ឆាប់ឆាប់ឆាប់
ឆាប់ឆាប់ ដើម

໒. ຄຳປະຈຳປ່ອນ

ຄຳກອນບົດນີ້ ມີ ໒ ວັກໆໃດກໍມີ ໗ ຄຳ (ບໍ່ນັບຄຳບູລະບົດແລະຄຳສັອຍ ເຂົ້ານຳ) ໂຮມຄຳກອນບົດນີ້ມີ ໒ ຄຳ ໃນຈຳນວນຄຳທັງໝົດ ໒ ຄຳ ນີ້ ດ້ອງມີຄຳເອກ ໒ ຄຳ ແລະຄຳໃຫຍ່ ໕ ຄຳ ຢູ່ປະຈຳປ່ອນຂອງມັນຈະ ຍ້າຍໄປປ່ອນອື່ນບໍ່ໄດ້ ດັ່ງນີ້:

ວັກທີ ໑	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐
ວັກທີ ໒	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐
ວັກທີ ໓	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐
ວັກທີ ໔	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐

ວັກທີ ໑	-	ສັບພະກອນ	ກັບ	ກອນ	ເກົ່າ	ນາ	ເຖື້າ
ວັກທີ ໒	-	ເທ	ພາ	ວະ	ວາດ	ພນອນ	ໄພ ກັບ
ວັກທີ ໓	-	ບຸນ	ຂອງ	ຂ້າ	ເຊົາ	ແຄນ	ຄາວ ຂ້າ
ວັກທີ ໔	-	ສັງ	ຂອງ	ຂ້າ	ຂັບ	ບັ້ງ	ກອນ ບາ
໑	-	ຫຼິງເຫັນ	ໄມ້	ລາດ	ລົມ	ລຽນ	ເຂົ້າ ສອນ
໒	-	ພູ	ທອນ	ເລົ່າ	ລຽບ	ພະນອງ	ນຳ ມັ້ງ
໓	-	ເຫັນ	ຜາ	ກັບ	ເຂົາ	ຄຳ	ສັອຍ ຄຳ
໔	-	ອອຍມັນ	ອິນ	ແຮງ	ຊັ້ງ	ຊື່	ຊື່ ເຮືອງ

ສັນຕັດ ມາຈາກຄຳບາລີວ່າ "ສັນຕັສສະ" ແປວ່າ ການຖືກຕ້ອງ
 ຫຼື ຊຸມຕຳ ໃນທີ່ນີ້ພາຍເອົາຄຳຕ່າງໆ ໃນບົດກອນທີ່ຖືກຕ້ອງຕ່ອງກັນ ຫຼື
 ເກາະກຳລັກກັນ ດັ່ງຕົວຢ່າງວ່າ:

ມາເຫັນນ້ອງ ອິນດູອງ ແຕ້ມແຕ້ງ ແຕ່ຜີ ແບ່ງຢາກເວົ້ານຳນ້ອງ
 ດັ່ງແຕ່ດົນ ຄຳທີ່ມີຊື່ດູ່ງກ່ອງນັ້ນ ແມ່ນຄຳທີ່ສັນຕັດກັນຄື:

ນ້ອງ	ສັນຕັດ	ຕ້ອງ
ແຕ່ງ	- " -	ແບ່ງ
ເວົ້າ	- " -	ເຈົ້າ

ລັກສນະຂອງສັນຕັດນັ້ນ ມີ ໒ ຢ່າງ ຄື ສັນຕັດນອກ ແລະ ສັນຕັດໃນ.

ກ. ສັນຕັດນອກ

ສັນຕັດນອກ ພາຍເອົາຄຳໃນວັກທີ່ ໑ ໄປເກາະກຳລັກກັນໃນວັກ ທີ່ ໒
 ມ-໒ ຕໍ່ໆໄປ ມີ ລັກສນະ ດັ່ງນີ້:

໑- ລັກສນະກອນລຳ: ຄຳສູດທຳລຂອງວັກທີ່ ໑ ສັນຕັດກັບວັກທີ່ ໑ ຫຼືທີ່
 ໒ ຫຼືທີ່ ໓ ຂອງວັກຖ້ວນ ໒ ຄຳສູດທຳລຂອງວັກຖ້ວນ ໒ ສັນຕັດກັບຄຳທີ່
 ໑-໒-໓ ຂອງວັກຖ້ວນ ໓: ຄຳສູດທຳລຂອງວັກຖ້ວນ ໓ ສັນຕັດກັບວັກທີ່
 ໑-໒-໓ ຂອງວັກຖ້ວນ ໒ ຄຳສູດທຳລຂອງວັກຖ້ວນ ໒ ສັນຕັດກັບຄຳທີ່
 ໑-໒-໓ ຂອງວັກທີ່ ໑ ຂອງບົດຕໍ່ໄປ ຕົວຢ່າງດັ່ງນີ້:

ແນວນ້ອງນີ້	ເກີດຢູ່ເຂືອນຜາ
ມານດາເອົາ	ຜາກປູຕາງແປ້ນ
ກິນແຕ່	ແລນເລັບຈ້ອນ
	ນອນພາກຜາກໄມ້ໄຜ່

ຈິ່ງປໍ່	ໃສສອງເຫຼື້ອນ	ທຽມອ້າຍຜ້າງາມ ຯ
	ນ້ຳປໍ່ລ້າງ	ເປັນກະດ້າງດຳຂາວ
ປໍ່ຄື	ສາວໃນວັງ	ນັ່ງນອນໝອນແກ້ວ
ນ້ອງນີ້	ແນວນານເພັ້ນ	ເພັ້ນຄາວຮອດກະດູກ
	ລູກຜູ້ໃດຢູ່ໃກ້	ຍ້ານຄືເພັ້ນກິນເພັ້ນ

ບົດທີ ໑	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
ບົດ ໒-	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐

໒- ລັກສນະກອນອາບຕິດຊຸມຂະລີ ມີຫຼັກດັ່ງນີ້ -

- ໑- ຄຳສູດທ້າຍຂອງວັກທີ ໑ ສັມຕັດກັບຄຳທີ ໑-໒ ຫຼື ໒-໕ຂອງວັກທີ ໓.
- ຂ- ຄຳສູດທ້າຍຂອງວັກທີ ໒ ສັມຕັດກັບຄຳທີ ໑-໓ ຫຼືທີ ໕ ຂອງວັກທີ ໒.
- ຄ- ຄຳສູດທ້າຍຂອງວັກທີ ໓ ສັມຕັດກັບຄຳທີ ໒ ຫຼືທີ ໒ ທີ່ ໕ ຂອງວັກທີ ໑ ໃນບົດທີ ໒ (ບົດຄໍ້າໄປ)
- ງ- ຄຳສູດທ້າຍຂອງວັກທີ ໒ ສັມຕັດກັບຄຳທີ ໑-໒ ຫຼື ໒-໕ຂອງ

ວັກທີ ໒ ໃບບົດທີ ໒ (ບົດຕໍ່ໄປ)

ພົດຢ່າງ

ບົດທີ ໑ ວັກທີ ໑ - ເສື້ອນ ພູຂະນາດທ້າວຜູ້ຜ່ານ ຄອງຂວັນ
 - " ໒ - ..... ປຸນຄຳຄຽນຄ່ອຍໆ ສອງນ້ອງ
 - " ໓ - ເຮົາກິ ນາງັນຫຼິ້ນລອງສາວ ສູບ່າວ
 - " ໔ - ..... ຄ້າຍເພື່ອນພ້ອງພັນພ້ອມພ້າຫຼາຍ

ບົດທີ ໒ ວັກທີ ໑ - ຈັກກ້າວໃຫ້ຊອບຊ້າ ແນນສົນ
 - " ໒ - ທີ່ໂຕນທຽວາຍບອກມາ ມວນພ້ອມ
 - " ໓ - ສົນສົມສັອຍສາວສີ ສູບ່າວ
 - " ໔ - ເບົາວະຮາດຜູ້ຖືງຄ້ອມ ຄູ່ຂຽນ

ບົດທີ ໑ ວັກທີ ໑ - ໐   ໐   ອ້   ໐   ໐   ໐   ໐
 - " ໒ - ໐   ໐   ໐   ໐   ໐   ໐   ໐
 - " ໓ - ໐   ໐   ອ້   ໐   ໐   ໐   ໐
 - " ໔ - ໐   ໐   ອ້   ໐   ອ້   ໐   ໐

ບົດທີ ໒ ວັກທີ ໑ - ໐   ໐   ອ້   ໐   ໐   ໐   ໐
 - " ໒ - ໐   ໐   ໐   ໐   ໐   ໐   ອ້
 - " ໓ - ໐   ໐   ອ້   ໐   ໐   ໐   ໐
 - " ໔ - ໐   ໐   ອ້   ໐   ອ້   ໐   ໐

ມ- ລັກສນະກອນ ໕ (໒) ໃຊ້ສັນຕັດນອກດັ່ງນີ້ -

ກ. ຄຳສູດທ້າຍຂອງວັກທີ ໑ ສັນຕັດກັບຄຳທີ ໓ ຂອງວັກທີ ໒

- ຂ. ຄຳສູດທ້າຍຂອງວັກທີ່ ໒ ສັນຕັດກັບຄຳສູດທ້າຍຂອງວັກທີ່ ໓
 ຄ. ຄຳສູດທ້າຍຂອງວັກທີ່ ໓ ສັນຕັດກັບຄຳທີ່ ໓ ຂອງວັກຖ້ວນ ໒
 ງ. ຄຳສູດທ້າຍຂອງວັກຖ້ວນ ໒ ສຳຕັດກັບຄຳສູດທ້າຍຂອງວັກຖ້ວນ
 ໒ ໃນບົດຕໍ່ໄປ.

ບົດທີ່ ໑	ວັກທີ່ ໑	-	ຈະຮຳປາງນາງສວັນ	ສເວີຍສູງ
- " -	໒	-	ຢູ່ປາງນາງພິມານ	ສະໂນສອນ
- " -	໓	-	ເຜີຍພະແກແລດູ	ແຜ່ນດິນດອນ
- " -	໔	-	ເຫັນໄກສອນຄອດລູກ	ໃນທີ່ນະລາ
ບົດທີ່ ໒	ວັກທີ່ ໑	-	ຜົນກັມນຳຈິດ	ໃຫ້ພິສາດ
- " -	໒	-	ນຊນາດຢາກມີ	ໂອຣະສາ
- " -	໓	-	ເຫັນພຣະສຸອິໂຍໂທ	ເທີໂຊຊາ
- " -	໔	-	ກັລຢາມຶກໄປ	ດັ່ງໃຈປອງ.

ບົດທີ່ ໑	ວັກທີ່ ໑	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
- " -	໒	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
- " -	໓	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
- " -	໔	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
ບົດທີ່ ໒	ວັກທີ່ ໑	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
- " -	໒	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
- " -	໓	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
- " -	໔	-	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐

ຂ. ສົມເດັດໃບ

ສົມເດັດໃບ ໝາຍເອົາຄຳຢູ່ໃນວັກດຽວກັນ ເກາະກຳລັກກັນເອງ ຫຼືສົມເດັດກັນເອງ ຈຳເພາະໃນວັກນັ້ນໆ ດັ່ງຕົວຢ່າງວ່າ -

... ວັກທີ ໑ - ຫຼີງ ເທັນໄມ້ລ່າວລົ້ນ ລຽນຮ່ອນ ເຂົາຮອນ

- " - ໒ - ພູທອນ ເລາະ ລຽບ ພະນອງ ນຳນ້ອງ

- " - ໓ - ເທັນຜາກວ້າງ ເຂົາ ຄຳ ຄ້ອຍ ຄຳ

- " - ໔ - ດອຍນັ້ນ ອິນແຕ່ງດັ້ງ ດູ່ເອື້ອງ ຮຸ່ງເອື້ອງ

ສົມເດັດໃບນີ້ ມີ ໒ ຢ່າງ ຄື ສົມເດັດສອະ ແລະສົມເດັດພຍັນຊນະດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ -

໑- ສົມເດັດສອະ ແມ່ນຄຳທີ່ເກາະກຳລັກກັນດ້ວຍສຽງສອະດຽວກັນ ໃນວັກດຽວກັນມີ ໒ ຢ່າງ -

ກ- ສົມເດັດທຽນຄູ່ ແມ່ນຄຳສອະດຽວກັນຮຽງກັນຢູ່ ໒ ຄຳໃດ ບໍ່ມີຄຳອື່ນຂຶ້ນ ຕົວຢ່າງ-

ທັງ ເດີ ນ້ອງທອງ ເົາເບົ້າ ລຽນ

ເຮົາຈັກ ຊຽນຂີດ ແຕ້ມແດນ ທ້າຍກຳລັກກອນ

ເວົ້າ ບ່ອນປັ້ນຂັ້ນ ກ່ອນດອນ ຫຼັງ

ບ່າງແຕ່ ວຽງຈັນທັງ ຢູ່ດີນີ້ ເຈົ້າ

ອັນວ່າ ສາລິເຂົ້າ ໃບບາຟ້ງ ທ່ອງ

ພວກລາວເຮົາພີ່ນ້ອງ ສະບາຍສ້າງ ຮ່າງມີ

ຂ- ສັມັດທຽນແອກ ແມ່ນຄຳສອນດຽວກັນ ສອງຄຳນີ້ ຄຳສອນອື່ນຂັ້ນຢູ່
ເຄິ່ງຄຳນຶ່ງ ວິທີຢ່າງ-

ເຍື້ອນຍາກທ້າວ ທັງແຮງ ໂຮຍແຮງ
ເດີນດົງຫຼວງ ກວ່າ ໄກ ລີ ໄກ້
ເລີຍຂຽວຂັ້ນ ເຂົາ ງອນ ເມືອ ງອນ
ພຸດະນາດເຈົ້າ ໃຈ ສລັງ ຮຸ່ງ ຫຼັງ

໑໑໑

໒. ສັມັດພຍັນຊນະ ແມ່ນຄຳທີ່ໃຊ້ພຍັນຊນະຕົວດຽວກັນ ຫຼື ມີສຽງຄ້າຍ
ຄືກັນ ລຽນກັນຢູ່ໃນຕົວດຽວກັນດັ່ງແຕ່ ໒ ຂັ້ນໄປ ຫຼື ໑ ະນິພຍັນຊນະອື່ນ
ຂັ້ນຢູ່ຄຳນຶ່ງກໍໄດ້ ມີລັກສະນະດັ່ງນີ້:

໓. ສັມັດລຽນອັກສອນ ແມ່ນຄຳພຍັນຊນະຕົວດຽວກັນລຽນກັນຢູ່ດັ່ງແຕ່ ໒
ຄຳຂັ້ນໄປໂດຍບໍ່ມີພຍັນຊນະອື່ນຂັ້ນດັ່ງນີ້:

ພັງຍິນ ພ້າ ສນັ້ນນ້ຳ ເປີຍເປີກົດຮະພາ ພັນເວີ
ນັບແຕ່ ພຸທອນອຸນ ນະຊາດລົງລາໄທ
ພຣະກິ ຫອມພົນຕ້າຍ ເອຫາຫຼາຍຫຼິ້ນ
ນະໂນນາດ ພ້າວທົງ ສັ້ນຝ່າຍຫຼັງ

໔- ສັມັດຂັ້ນອັກສອນ ແມ່ນຄຳພຍັນຊນະດຽວກັນ ໃຊ້ສອນ ຫຼື ວິທີສອນ
ກົດດຽວກັນ ລຽນກັນຢູ່ ໒ ຄຳ ແຕ່ມີພຍັນຊນະອື່ນ ຫຼື ສອນອື່ນຂັ້ນຢູ່ຄຳ
ນຶ່ງ ດັ່ງນີ້:

ເຫັນດອກໄມ້ ກັນນາງາຍນາງາຍ
ກອງກັນສັບ ດອກຊອນແຊນຊອນ

ພາສາທ້າວ
ຂ້າມຂອບຂັ້ນ

ເດີນດຽວດັ້ນດຽວ
ເນື້ອຊັ້ນຊ້າງຊັ້ນ

໑໒໑

ບົດ ທີ່ ໓

ຄຳປະເພດຂອງຄຳກອນລາວ

ຄຳກອນໝາຍເອົາຄຳເວົ້າທີ່ແຕ່ງ ໃຫ້ມີສັມພັນເກາະກ່າຍກັນເປັນ
ແຖວຖັນ ດັ່ງກອນເຄື່ອນ. ຄຳກອນລາວໝາຍເອົາຄຳປະພັນທີ່ເປັນກະວີມີ
ພົນທຸກປະເພດໃນພາສາລາວ ດັ່ງນັ້ນຄຳວ່າ "ກອນ" ຈຶ່ງເປັນຊື່ໂຮມ
ຂອງຄຳກະວີ ທີ່ມີຢູ່ໃນວັນນະຄະດີລາວທັງຫຼາຍດ້ວຍ ເຫດນີ້ ຈຶ່ງໄດ້ແບ່ງ
ກອນລາວອອກເປັນຫຼາຍປະເພດ ຄື ກອນກາບ ກອນລຳ, ກອນອ່ານ,
ກອນຮ່າຍ, ກອນຜູກ, ກອນໂຄງ, ກອນສານ ກອນຂັບ, ກອນລ່ອງ
ຂອງ ເປັນຕົ້ນ ຫຼັກເກນສ່ວນໃຫຍ່ຂອງກອນທັງຫຼາຍທີ່ກ່າວມານີ້ ມີລັກ
ສະນະຄືກັນດັ່ງກ່າວມາແລ້ວ ໃນບົດທີ່ ໑ ແລະທີ່ ໒ ໃນບົດທີ່ ໓ ນີ້ ຈະ
ກ່າວເຖິງລັກສະນະທີ່ແຕກຕ່າງກັນອັນເປັນສ່ວນຍ່ອຍຂອງກອນຕ່າງໆທີ່ນັ້ນ.

໑ - ກອນກາບ

ຄຳວ່າ "ກາບ" ຕາມຄວາມໝາຍເດີມວ່າ ມາຈາກພາສາສັນສະກະດີວ່າ
ກາດູຍ ແປງຕົວ ອ ເປັນ ພ ຈຶ່ງເປັນກາພຍ ແປຕາມໂຕວ່າ ຄຳເວົ້າ
ຂອງກະວີ ຄືຄຳເວົ້າຂອງຜູ້ສລາດນັ້ນເອງ ຫຼື ຈະໝາຍວ່າ ຄຳເວົ້າທີ່ໄດ້
ຈັດແຈງໃຫ້ເປັນແຖວຖັນດີ ກໍໄດ້, ດັ່ງໝາຍຕາມລັກສະນະຂອງພາສາລາວ

"ຄຳກາບ" ກິນິລັກສນະຊື່ສິ່ງ ເປັນກາບທັງຫຼາຍ ດັ່ງກາບກັວຍ ກາບອ້ອຍ ເປັນຕົ້ນ ເພາະນິລັກສນະຊື່ອນໂອບເຊິ່ງກັນແລະກັນ ຄຳກາບ ກິເປັນຄຳ ທີ່ນິສັມຕັດສັບຊ້ອນກັນ ດັ່ງສິ່ງເປັນກາບດັ່ງກ່າວແລ້ວ.

ຄຳວ່າ ກອນກາບ ກິໝາຍເອົາຄຳກາບດັ່ງນັ້ນເອງ ນິກຳມົດຫຼັກ ເກນການແຕ່ງ ດັ່ງນີ້:

- ໑ - ກອນວັກ   ໑   ໃຫ້ມີແຕ່   ໗   ຄຳ
໒ - ຄຳສຸດທ້າຍຂອງວັກທີ ໑ ຫຼືຄຳທີ ໗ ໃຫ້ສັມຕັດກັບຄຳທີ ໑ ຫຼື ທີ່
໒ ຫຼື ທີ່ ໓   ໓   ໃນວັກທີ ໒
໓ - ຄຳສຸດທ້າຍຂອງວັກທີ ໒ ໃຫ້ສັມຕັດກັບຄຳທີ ໑ ຫຼືທີ ໒ ຫຼືທີ ໓
ໃນວັກຖ້ວນ ໒, ແລະໃນວັກຕື່ມໄປກິໃຫ້ໃຊ້ສັມຕັດທຳນອງ໑໐-
ກັນນີ້

ຕົວຢ່າງ-

ສາທສາ	ຍິນີໃສ່ເກັ້
ຂ້າພະເຈົ້າ	ຂໍກ່າວຕຳນານ
ເປັນນິທານ	ສືບນາແຕ່ກ່ອນ
ເວົ້າແຕ່ບ່ອນ	ບ່າງຊນບູຮົມ
ຄັ້ງປະຖົມ	ລົງເອົາກຳເນີດ
ລົງນາເກີດ	ໃນທີບູຊນພູ
ຊນບູຮົມ	ກັບນາງເອກໃຕ້
ໄດ້ເປັນໃຫຍ່	ຂົງເຂດເມືອງລາວ
ດັ່ງແຕ່ຄາວ	ຢູ່ເມືອງຍຸນານ

ເປັນເຈົ້າຕ່ານ

ເພີ່ນດູແລ

ໄດ້ລູກຫຼ້າ

ເພີ່ນແຈກຢາຍ

ຜູ້ກິກເຄັກ

ໄດ້ເປັນກິ

ລົງນາສ້າງ

ຜູ້ຖ້ວນສອງ

ໃຫ້ໄປບ້ານ

ຜາກໝອງແສ

ປົກຄອງເຂດ

ປະເທດໝອງແສ

ປົກຄອງໄພຜ້າ

ນາມໝໍເຈັດຊາຍ

ໃຫ້ໄປເປັນເຈົ້າ

ຊື່ທ້າວຂຸນລໍ

ລາວເກົາລ້ານຊ້າງ

ເມືອງໃຫຍ່ຊຸງທອງ

ຊື່ຢ່າວລ້ານ

ເມືອງໃຫຍ່ຫໍແຕ

ໄປທາງທິເບດ

ເມືອງຫົວຂາວ ຯລຯ

໒. ກອນລຳ

ກອນລຳ ໝາຍເອົາຄຳທີ່ລຳໃສ່ກັບແຄນ, ຄວາມຈິງຄຳກອນລາວ ເກືອບທຸກປະເພດໃຊ້ລຳໃສ່ແຄນໄດ້ທັງນັ້ນ ແຕ່ປະເພດທີ່ຮຽກວ່າ ນີ້ ມີ ພິເສດກວ່າ ເພາະໃຊ້ລຳລັບລຳໃສ່ແຄນໄດ້ດີກວ່າຄຳກອນປະເພດອື່ນໆ- ດັ່ງນີ້ ຈຶ່ງຮຽກວ່າ ກອນລຳ.

ລັກສະນະຂອງກອນລຳນີ້ ມີ ໒ ຢ່າງ ຄື: ກອນຕັດ ແລະ ກອນ ເຍີ້ນ.

ກ. ກອນຕັດ ແມ່ນຄຳກອນປະເພດກອນກາບນັ້ນເອງ ແຕ່ຫາກໃຊ້ສົມ ຕັດໃນຕິດຕໍ່ທີ່ເນື່ອງກັນຫຼາຍ ແລະ ຕື່ມຄຳບູພົດເຂົ້າໄດ້ອີກຕາມໃຈຈົນ ເປັນວັກລະ ກຸ ຄຳ ໙ ຄຳ ໑໐ ຄຳ ແລະ ໑໑ ຄຳ ກໍໄດ້ຕິດຢ່າງດີໄປ

ນີ້,

ທັງເດີເຈົ້າ	ເບົາລ່ຽມອິນຊຽນ
ຜູ້ມາວຽນ	ຈົນທາງເປັນໂສກ
ທຽວຂ້າມໂສກ	ຈົນຫົວເຂົ້າຄອນ
ນັບແຕ່ ຜູ້ມາວອນ	ນາມ້ອນມາໝູ່ວ
ນາງກໍ ເລີຍບໍ່ກ່ຽວ	ຄວາມພື້ນສັນຍາ
ຕົວຂະໃຫ້ ເສີກເວລາ	ນາ ເສັ້ງດາຍດອກ
ສັນບໍ່ມັກ ເປັນສັງ ນ້ອງບໍ່ບອກ	ນາ ແຕ່ຫົວທີ
ອັນນີ້ນາ ເວົ້າກັນນາຕັ້ງປີ	ພົດຢາຕັ້ງພື້ນ
ຈົນວ່າຂຶ້ນໄດ້ມື້ນ	ທຽວຂຶ້ນທຽວລົງ
ເຊີນນ້ອງບອກກົງໆ	ເອົາບໍ່ຫຼົບ
ສັນຊິເວົ້າວ່າບໍ່	ກໍໃຫ້ວ່ານາສາ
ຊິໄດ້ພົດສົງກາ	ຄວາມຊາຍໝາຍມາດ
ເຊີນນ້ອງ ເວົ້າໃຫ້ຂາດ	ຕັດທ່ອນຮອນສິນ າລໆ

ຂ. ກອນເອີ້ນ ກອນລຳແບບນີ້ມີລັກສະນະຄືກັນກັບກອນອ່ານ ຄື ດ້ອ
 ແຕ່ງໃຫ້ຄົບທັງ ໒ ວັກເປັນບົດນຶ່ງ ເວັ້ນແຕ່ບົດຂຶ້ນດ້ວນ ແລະ ດ້ອງໃຊ້ຄ
 ເອກ ຄຳໂທ ປະຈຳບ່ອນໃຫ້ຖືກຕາມຫຼັກດັ່ງກ່າວແລ້ວ ໃນບົດທີ່ ໑ ຂໍ້
 ແລະ ຂໍ້ ໒ ນອກຈາກນີ້ກໍໃຊ້ຄຳບູພບົດຕື່ມເຂົ້າໄດ້ຫຼາຍຄຳທັງດ້ອງໃຊ້ສັ
 ຜົນນອກແລະໃນໃຫ້ຕິດຕໍ່ກັນໄປທາງບົດ ພົດຢ່າງດັ່ງນີ້:

ບົດຂຶ້ນດ້ວນ ວັກ ມ ນາເຫັນພ້າ ສາຍຕາຜ້າລ່ວງ

" ໒ ເຈົ້າຜູ້ຂາວລອດດ້ວງ ສິງສ້ວຍເກື່ອງສວຍ

- ບົດ ໑ ວັກ ໑ ຫຼຽວເບິ່ງນີ້ໄລຍະສັວຍ ງາມສິ່ງທຽມສິງ
 " ໒ ນີ້ລະນິແບວຍິງ ພິພຸດະອິນຍາຍັງ
 " ໓ ຄຶກມັ້ນ ສອງຕາໄຫຼເລື້ອນ
 " ໔ ພິບານຂຽນຂີດໄວ້ ໃບແປ້ນແຕ່ນທອງ າ
 ບົດ ໒ " ໑ ສອງຜ້າຍແກ້ມ ອ່ອນຊ່ວນນອນຈັນ
 " ໒ ອອກເປັນນັນຍິຍັບ ແຍກນາຫົວຍ້ານ
 " ໓ ງາມເຫຼືອລັ້ນ ເກີນຄົນໂລກລຸ່ມ
 " ໔ ຊຸມພວກເອົາໝູ່ນີ້ ບໍ່ມີສັງຄົມອາຊີນ
 ບົດ ໓ " ໑ ຫຼຽວເບິ່ງກັນ ຕາດຍາງກາງແຂນ
 " ໒ ປານມະຍຸຮາແພນ ແອ້ນຫ່າງເພື່ອພ້ອມ
 " ໓ ປາດນາງຊອນຕາສັງ ຫຼົງແລເຫຼືອດລໍ່າ
 " ໔ ຕຳຖືກໃຜແມ່ນລັ້ນ ຫຼົງຫຼິ້ນຫຼິ້ນນຳ າ
 ບົດ ໔ " ໑ ຈັ່ງແມ່ນບໍ່ ຈັ່ງແມ່ນທັນນະຊາດເຊື້ອ ນ້ອຍໝໍ້ນາງນະ
 " ໒ ບຸນໃຜມີ ຈັ່ງໄດ້ນາເປັນຕົວ ໝໍ້ນາງຄົນໄກ້
 " ໓ ມ່ --- ລະບົບພຸດທະ ໄພທິຍາຍັງ ຍິງງາມດ້ອງສະໂລກ
 " ໔ --- ໂຊກໃຜມີຈັ່ງພໍ ບຸນນ້ອຍແມ່ນບໍ່ເຫັນ

າລາ

ນ ກຸອນອຸນ

ກອນອ່ານພາຍເອົາຄຳທີ່ເປັນເຄື່ອງຍາດໆ ໃຊ້ສຳລັບອ່ານສຸກັນພັງເພື່ອຮູ້
 ນິທານ ຫຼື ຄະຕິສັ່ງສອນ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຄື່ອງຊາດົກ ໃນ ໕໐ ຊາດດັ່ງ
 ເຄື່ອງກາລະເກດ, ສິນຊັບ, ໄກ່ແກ້ວ ເປັນຕົ້ນ ຫຼັກເກນຂອງກອນອ່ານ

ນັ້ນ ຕ້ອງແຕ່ງໃຫ້ຖືກຕາມວັກ ແລະ ບົດຕລອດຈົນຄຳປະກາດບ່ອນດັ່ງກ່າວ
 ແລ້ວ ຄື: ກອນອ່ານ ບົດ ໑ ໃຫ້ມີ ໒ ວັກ ແລະ ວັກໃດໃຫ້ມີ ໗ ຄຳ
 ເວັ້ນແຕ່ຄຳບູພບົດແລະຄຳສ້ອຍ ນອກນັ້ນກໍໃຫ້ໃຊ້ຄຳເອກແລະຄຳໃຫຍ່ໃຫ້
 ຖືກຕາມບ່ອນຢູ່ຂອງນັ້ນ.

ລັກສນະຂອງກອນອ່ານມີ ໒ ຄື: ກອນອ່ານແບບທັນມະດາ ແລະ
 ກອນອ່ານແບບວິຊາມາລີ (ສາຍຜ້າ ຫຼື ຫຼືບຜ້າ) ດັ່ງນີ້:

໗. ກອນອ່ານແບບທັນມະດາ ກອນອ່ານແບບນີ້ ໃຊ້ແຕ່ສັ້ນໜ້າໃນແລະ
 ສັ້ນໜ້າອັກສອນບໍ່ໃຊ້ສັ້ນໜ້ານອກ ດົວຢ່າງຂອງກອນແບບນີ້ແມ່ນກອນໜັງສື
 ຜູກທັງຫຼາຍນັ້ນເອງ ແຕ່ກ່ອນໃນໜັງສືຜູກສ່ວນຫຼາຍ ແຕ່ງບໍ່ສູ້ຈະຖືກຕາມ
 ລະບຽບ ມີຖືກຢູ່ແຕ່ເລື່ອງສິນຊັບເລື່ອງໆ ດັ່ງນັ້ນຈິ່ງຂໍຍົກເອົາໜັງສືສິນ
 ຊັບມາເປັນຕົວຢ່າງດັ່ງນີ້:

(ພຣະບາງກສອາດຕິດສອດນ້ອງຂາດ)

ບັດນີ້ຈັກກາວ

	ວັກ ໑	-	ພູໄຊທ້າວ ກສອາດພາ ເມືອງ ກ່ອນແລ້ວ
ບົດ ໑	ວັກ ໒	-	ພຣະຄະນິງຕົນແດ ຕັ້ງທອງເທມ້າງ
	ວັກ ໓	-	ໂສກີແຄ້ນເລືອງພຣະໂທໝອງພົນ
	ວັກ ໔	-	ກິບໍ່ມີເຕືອດແທ້ງ ນັ້ນຕາຍ້ອຍຢ່າວໄຫຼ.
	ວັກ ໑	-	ພຣະບາດໄທ້ ຄະນິງສອດກະມິດຖາ
ບົດ ໒	ວັກ ໒	-	ວັນຄືນຄືດ ຊູ່ຍາມບໍ່ມີມັດ
	ວັກ ໓	-	ກິບໍ່ ມີໃຈຮູ້ ເປັນຕາຍດ້ານຂ້າວ
	ວັກ ໔	-	ເຈົ້າຢາດນ້ຳ ບຸນຍື້ສອດພຣະອວນ.

- ວັກ ໑ - ນັບແຕ່ ທຸກໂສກກັ້ນ ເກີນຢຶ່ງສາມເດືອນ
- ບົດ ໓ ວັກ ໒ - ບໍ່ສເວີຍເພົາພໍ ຄາບຄາຍຄາແຄ້ນ
- ວັກ ໓ - ອົງຕອນພັງ ຕອງຕາຍເຫຼືອງຫຼ້າ
- ວັກ ໔ - ເສເນວລ້ອມ ຫຼາຍຊັ້ນບໍ່ບານ.
- ວັກ ໑ - ບໍ່ໃຫ້ ສຸກຢູ່ສ້າງ ສເວີຍອາດເປັນພາໄດ້ແລ້ວ
- ບົດ ໔ ວັກ ໒ - ເພື່ອຄະນິງບົງສີ ຊູ່ວັນບໍ່ມີເອື້ອນ
- ວັກ ໓ - ກັນໃດໂອ້ ອະນຸຊາເຈົ້າພີ່ ແພງເອີຍ
- ວັກ ໔ - ບານນີ້ ຍັກຂ້າເຈົ້າກິນແລ້ວຮູ້ວ່າຍັງ ພີ່ເດ.
- ວັກ ໑ - ນັບແຕ່ ພີ່ຮຸ່ນໄຫ້ ທຸກຄຳວັນຄືນ
- ບົດ ໕ ວັກ ໒ - ຈັກວ່າ ເປັນຕາຍໃຜ ກິບໍ່ມີນຳຮູ້
- ວັກ ໓ - ຄັນຈັກ ຕອນພົນຜ້າຍ ນຳຊຸຊົງຍາດເອົານັ້ນ
- ວັກ ໔ - ກິບໍ່ ຮູ້ແຫ່ງແກ້ວ ພະຍາກຸ້ງທີ່ໃດ ຯ
- ວັກ ໑ - ຜີຈັກ ໄປຈອບຈ້າງ ພີ່ຮຸ່ນຮຸນມົນ
- ບົດ ໖ ວັກ ໒ - ທຳໜີນໂດຍ ດັ່ງທອນທະຍານຜ້າຍ
- ວັກ ໓ - ດັ່ງນັ້ນ ວິສັຍຊ້າ ຢຽວເກີດການຊົ່ວ
- ວັກ ໔ - ຜິດເຜົ່າເຊື້ອ ທອນເຖົ້າບໍ່ໃຫ້ຄວນ ຯ

ໆ໑ໆ

ຂ. ກອນອ່ານແບບວິດຊຸນາລີ ກອນອ່ານແບບນີ້ກໍຄືກອນອ່ານແບບທັມ
ນະດາ ດັ່ງກ່າວມາແລ້ວ ຕ່າງແຕ່ໃຊ້ສັນຕັດນອກໃຫ້ເກາະກ່າຍກັນໄປ
ຕາມວັກແລະບົດ ຕລອດຈົນໃຊ້ຄຳເອກຄຳໂທໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມບ່ອນ (ເບິ່ງ
ຊັ້) ລັກສນະກອນອ່ານແບບວິດຊຸນາລີໜ້າ.....)

(ຕອນທ້າວຮຸ່ງຍົກທັບໄປຊ່ອຍລູກທີ່ເມືອງເງິນຍາງ ແລ້ວຄິດຮອດຊື່ພາຍ
ຫຼັງ)

	ພິດຜ້າສວ່າງແຈ້ງເຂືອງຮຸ່ງ	ປະກາຍກອງ ພັນເອີ
	ຮອງຮອງໃສສອງງາມ	ເງົາຊ້າຍ
	ທັງຍິນຍຸງທອງຮ້ອງເສສຽງ	ສູນເຄື່ອນ
	ພູດະນາດພ້ອມຍິນຮ້າຍ	ຮຸ່ງນາງ ໗
	ຜູ້ເພື່ອນພ້ອມນອນເບິ່ງ	ນິດທາ
	ດີແກ່ເພື່ອນຮວ່າຍຮ້ອຍອດຊາງ	ຍິນຍ້ອຍ
	ລອນວ່າໃສຍາເຍື້ອນເທທອງ	ທັງແປບ
ແມ້ງນຶ່ງ	ເພື່ອນຟ້າເຈົ້າຝ້ອຍຊອມໃກ້	ກ່ອນອວນ ໗
	ຜັນວ່າຊະແລບເບື້ອເພິງຟ້າ	ປະຊິດຊົນ
	ເພື່ອນດັ່ງໂສມຄຶງຄວນຮາບຮຽງ	ສິນໝ້າ
	ເທທອງເບື້ອງແຂນກົມ	ເອື້ອມໄຫຼ
ຜັນວ່າ	ອຸ່ມກອດແກ້ວກຳພ້າຈິງແຈ້ງ	ດັ່ງເລິງ ໗
	ອິດສະໄໝເບື້ອສວ່າຍລູບ	ເກສາ
	ຮົມເພິງຊຸກຝື້ນຈວນ	ໃຈຮ້ອງ
	ວິນຍານຮ້ອນກຳແດ	ດານສວາດ
	ເຍື້ອນຂ້າງຊ້ອງຊົນເສື້ອ	ສວ່າງກະສັນ ໗
ດີແກ່	ດາວດາວຮ້ອນແປງຝ່າຍ	ທັກຊິນ
	ວາ ໂຍຍິນເບີກບິນ	ດາວຊ້າຍ

	ສວາໆກ້ອງ ໂກກິນ	ແກນໂກ
	ພຣະບາດໝ້ອນຍິນຮ້າຍ	ຮຸ່ງຈອນ ໗
	ເຈົ້າຖ້າຍຜ້າລູກອາບ	ສົງສີ
	ຂຸນຄວາມຈັດຕາດປະໂຄນ	ຄຽນຊ້າງ
	ຜູ້ຖືຄຳຍ້າຍສາລີ	ລຽນແຈກ
	ນັ້ນລູບນີ້ວນີ້ລ້າງ	ລອດສເວີຍ ໗
ຈຽນແດ້	ຂີລະແນກເນື້ອໃຫ້ຮຸ່ງ	ປະສົງບາງ
	ນາຊົນສອງບໍ່ຫອນເຄີຍ	ຄຳຮ້ອນ
	ທົນທອງກັບກອບດາງ	ໄວ້ຢາ
	ເຮວເຮ່ງຄ້ອນຮັບຄ້ອງ	ປ່າວໄປ ໗
ບາໄທ	ສວາໆຢ້າຍແພນຫອກ	ຕາວແຂງ ພັນເວີ
	ຜາຍພານຄຳຄອຍທົງ	ຈິງຄ້ອນ
	ທວຍແຂງຊູ້ເອົາສວານ	ທຽມທຸ່ນ
	ຮັກຮຸບງ້ອນຊົນເສື້ອ	ສວາງວອນ ໗
	ວິບາກໂອ້ໂກອນ	ອີກກະສັບ
ເຜື້ອນີ້	ຮອງໆຈົນຈອດບາງ	ໃນຫ້ອງ
ນີ້ຮ້າງ	ໂກກັນກີ້ປີເດືອນ	ຮ້າງວ
ເຜື້ອນັ້ນ	ຄອນໂຄກໄດ້ດຽວນ້ອງ	ຫາກທົງ ຊາມລື ໗
	ຄຳວໆແລ້ວຊະຄ້ອນເລີຍລ່ອງ	ດົງງອນ
	ແສນດອຍດົງລະດາດບັງ	ເຂົາຂັ້ນ

ຄຽດຜີ	ນາໄກຊ້ຽວກມຽນ ເນີນຊອງຊັ້ນໂມໄມ້	ແຮມປ່າ ມືດຕອນ ໗
ຕີເຫັນ	ພະຫຼິງສ໌ອຍຍອຍຍອດ ວາໂຍລຽງດອກຮັງ	ອັງຕາ ພຸ່ນເຍີ ໂຮຍເຮົ້າ
ພັງຍິນ	ຕາເວົ້າຮ້ອງເສສຽງ ຄິດຜີເຈົ້າສິນລ້ານ	ສູນຄູ່ ລອດອອນ ໗
ຖ້ຳນີ້	ບູນບໍ່ພ້ອມເຄີຍຄູ່ ກອຍຄຶງນອນແຄດົງ	ຮຽງສອງ ແລນີ ດອມຂ້າ
ດີແກ່	ທົນງານຮ້າຍນາ ພ່ອງເບັ້ງບ້າເພື່ອນພັງ	ລົມແກວ່ງ ພາດຫີນ ໗
	ແພງໆເຫຼື້ອນສູນສ່ອງ	ອາໄຫ
ຫຼິງເຫັນ	ຕີນດອຍດົກດອກຈານ	ຈຸນແຈ້ງ
ພັງຍິນ	ຊະນິດຮ້ອງແຄມດົງ	ວັອນວ່ອນ
ເພື່ອນດັ່ງ	ນ້ອງຈາກເຈົ້າຮຽນຮ້ອງ	ຮຽກຂວັນ ໗
ຕີເຫັນ	ຮ້າຍງ່ອນໄມ້ເຂື່ອງເຂື່ອ ນາລາລຽນແຄ່ກີ	ອິນຕາ ພຸ່ນເຍີ ແກນກ້ານ
ເລັງດູ	ນາລາພ້ອມສິນພະລິ ຄິດຜີຜູ້ນັ່ງພັກ	ງ້ອງ່າ ພອງຫຼັງ
	ຊະພາດພ້ອມທອງເທດ ຮັງຮວນດົກດອກຫອມ	ຈອງຈານ ໂຮຍເຮົ້າ

ຄຶດເຖິງ	ສີຄານຮຸ້ນໃຈອອນ ນ້ອງໃຈໄດ້ຊອນເກົ້າ	ແວນນາກ ພີ່ດິນ ໗
ຄຽດທີ່	ນາຈາກແກ້ວກຢູ່ ຍິນກາງວິນຈົນຈິງ	ຊຽງເຄືອ ກີ້ເດ ບານບ້າ
ເນື້ອນັ້ນ	ແພນເປືອເທົ້າພະລານໄພ	ພຽງຮາບ
ທ້າວກິ	ແປປັ້ນທ້າວຊຽງວຊຸ້ ທຸກຕາບຫ້ອຍຊ່ອງຊີ້ ຮີໄຮຈັບກິ່ງຮັງ ພູທອນທ້າວດານກະຫງາຍ ນະໂນຄຽດແຄ້ນທົນທ້ອງ	ຊົ່ວໂກ ໗ ຊົນບານ ພັນເອີ ເຮຮ້ອງ ຫິວຫອດ ປຸ່ງວໃນ ໗
ລືຈັກ	ໄປຮອດລັງລຽງຊື່ນ	ຊົນພາຍໄດ້ເດ
ເພິງທີ່	ຄືນໄຊສາວສວ່າງກະສັນ	ເສັງໄຂ້
ເນື້ອນັ້ນ	ນາຍຄວາມພ້ອມບາເຈືອງ	ຈອນອາດ
ຄວນທີ່	ຂ້າມປ່າໄມ້ຢາມແລ້ວ	ຈິ່ງຄືນ ຊອບດາຍ ໗
ກ້າມັນ	ແວນດຸ້ອຍຮ້ອນຮັດນາດ	ພູບານ
ວັດນີ້	ຮົມອາລັຍອນຍັງ	ຍິນຂ້ອງ
ເນື້ອນັ້ນ	ເຄັງໂຍຍ້າຍພານຄຳ ຜູ້ງພວກພ້ອງເຊັ່ງຊ້ອຍ ພວງໃສ່ດຸ້ອຍເອີ້ນອອນ	ຄືນໂຍ້ ຍີ່ເຍັງ ໗ ແອງຄອນ
ວັດນີ້ເຈືອງກິ	ວາງເຮົາເສັງພາກຄືນ	ໄຊຊູ້ ແລທ່ານ

ເຈົ້າຄອຍ
ເມື່ອນັ້ນ

ພາກັນດັນລວາພອນ
ສອງຢູ່ພັງຮ້າຍ
ພັນຊອງກວ້າງຫຼາຍທ່າ
ສະພື້ນແພນງ່າເງິຍ
ສະບອງໝ້າບາເຈືອງ
ເຈົ້າຢື້ຢັງເຊົາຊ້າງ

ພາອນ
ດູ່ທີ່
ບໍ່ໃຈ

ຄອນຢູງດັ່ງອຍແຂຊອບ
ຕືນເມືອງຫຼັ່ງສ່ວນໄທ
ບາສີຜູ້ຕົນຄອນ
ຜ້າຍແຜ່ນລ້ານໄປໄດ້

ເມື່ອນັ້ນ

ດູ່ສຳຂ້າຢູ່ຍາກ
ເປັນຕົນກົວກຸງດອນ
ຄອນພື້ນຂີ້ແຂແຂງ
ຂ້າທ່ານເຈົ້າທອງລ້ານ

ຮ້ວ່າ

ຮັກພິພັນພັນແດ່

ພາອນ

ຕືນເມືອງຫຼັ່ງສ່ວນອາຍ

ອັນວ່າ

ປະສົງສິສ້ອຍໃສສັນ

ຄຶດອອກພັນພາຍໝ້າ

ດັ່ງນັ້ນ

ແກວປ່ວນຊ້າງຊິງເກີບ

ພິທີ

ຮາວີໃສສົງສາວ

ເລີຍລ່ອງ ເຮວເຖິນ
ຮີບຄືນ າ

ວັງທອງ

ສູນດັ້ງ

ຄຶດຄຽດ

ຢູ່ພັງ າ

ຊັກຄະດີ

ທານດ້ານ

ຄຶດມາກ ເຮວເຖິນ

ເພື່ອນພົນ ຊ່ານລື າ

ມີຄືນງ່າຍແລ້ວ

ອາຍໝ້າ

ຫ້າມແກ່

ລວດອນ າ

ໃຈຈົງ ຊອບດາຍ

ລູງປ້າ

ງ້ອນນ່ວນ ຄອນແລ້ວ

ຢ່າໄລ ຊອບເບີ າ

ກອບບົວ ນາກແລ້ວ

ເປັນຂັອຍ

ເທີ	ຈອມຫົວຜູ້ຕົວລອນ	ຄຶດອອກ	ເຮັດເຖີນ
ນຈັກ	ລລາບເກົ້າກີຮ້ອຍ	ຊ້າງຫຼານ	໗
ເຮືອກິ	ຊ້າກ່າວແຈ້ງບົນບອກ	ເດນວາງ	ດີດາຍ
ເຮົາກິ	ກີຫານນາໄປທັນ	ສາມມື້	
ນຈັກ	ນອນພົນດັບດົງຂວາງ	ດ້ານຖ່ອຍ	ສັນນີ້
ເຮົາງວ່າ	ກົວເພື່ອນພັນພົນຕີ້	ເລົ່າຄືນ	ຊ່ານລື ໗
	ອິລຂນ່ອຍໜ້າທັກວຽງ	ຄຶດຄາມ	
	ຜືນໃຈເຖີງອອກເມືອງ	ພົງເຊື້ອ	
ແດ່	ຮາມຮຽນຮ້ອນຮົມເພີງ	ພິດພົງ	ກີດາຍ
ນນຶ່ງ	ເປັນດັ່ງໄຂ້ໃນເນື້ອ	ບໍ່ສຳເປັນ	໗
ເດຈັກ	ຄືນແຫ່ງຫ້ອງຫົນນຶ່ງ	ນາດາ	ຜີພັນ
ໃຫ້	ຫາຍບັນເທົາເລົ່າເລືອ	ໄປບ້ານ	
ນື້ອນັ້ນ	ນາຍພວງຮູ້ອີຈນາ	ນົບນາດ	
ເທີ	ພົນເພື່ອນຊັ້ນຊຽງລ້ານ	ລ່ອງລຽງ	ທ່ານພັນ ໗
ອຍວ່າ	ເສັ້ນຜີອັດໂສມສະອາດ	ເມືອແມນ	ແລຊ່ານ
ງນັ້ນ	ລືຈັກຂຽວພຽງປ່ອຍແຮງ	ຮາມງ່ອມ	
	ເດນຂາເຈົ້າຂານແຊນ	ຖ້ອນຂນາດ	
	ຍູ່ເພື່ອນໝັ້ງຄຶງຄ້ອມ	ຄອບກັນ	໗
ນວ່າ	ສ້າງຍອດນັ້ນພິພາຊ	ເຮືອນຫົນ	ຜີພັນ
	ເງິນຄຳນັບອາດກີ	ກອງລັ້ນ	

ເຂົາກິ	ມວນສິນເດົ້າເຖິງລູງ	ດ້ານອອນ	ໂອມແລ້ວ
ອັງທີ່	ຄຶດທ່ານພີ່ເປັນດັນ	ບໍ່ວາງ	ກີ່ດາຍ ຯ
ຢຽວວ່າ	ເສັ້ງທ່ອນທ້າວຫຼັງໃຫງ	ສິງຍີ	ຄອບແລ້ວ
	ເວນປາບັງບາບສນອງ	ນຳສວ້າຍ	
ເນື້ອນັ້ນ	ບາສີຄ້ອຍຄຸງໃຈ	ຈັກແຕກ	
	ພຣະບາດທ້າວພັງຮ້າຍ	ຮ້າຄານ ຯ	
	ອິຣະແນກນີ້ວັດນດາບ	ຮາງເຊັງ	
	ຈາຣະຈາກອຍກາວຫານ	ສຽງກັກ	
ອັນນຶ່ງ	ກົດທີ່ຝູງ ໂພຍດ້ອງເດັງເຂົາ	ໄຂໂທດ	
	ບົນບອກຂ້າຄວາຍຊ້າງ	ຊ່ອຍແຮງ ຯ	
ພິທີ	ບົດໂທດແລ້ວທຽນເລົ່າ	ລືມຜີ	
ເດັມວ່າ	ບຸນແປງການໄກໝູ່	ພາຍຖ້ອຍ	
	ໂດຍເດີມດ້ານປະຖົມມີ	ທຸກທີ່ ເລິງແລ້ວ	
ລູງຊື່ນ	ເຈົ້າຜິວສ້ອຍເຊີນໃຊ້	ເຜົ່າໄກ ຯ	
ຢຽວວ່າ	ຂາຍື່ນພ້ອມເພື່ອນ	ພາຍແກວ	ຮູ້ເດ
ພອຍວ່າ	ກອຍໃຈໄປປ່ວຍອັນ	ອາຍໝ້າ	
ເນື້ອນັ້ນ	ທະແນວນີ້ວອາວພອງ	ວອນວ່າ	
ລູງທ່ານ	ເຈົ້າລຸ່ມພ້າໃຈແຈ້ງ	ແກ່ນຈິງ ຯ	
ພິທີ	ໄດ້ວ່າແລ້ວເລີຍຂອດ	ສານຈຳ	
ຫວັງຈັກ	ພິງເທພາເພີ່ງສະຖຽນ	ລຸ່ນພັນ	

ແຮງຍ້ອນ	ປະສົງທຳແທ້ທຽມຕາມ	ຄະດີໂລກ
	ບໍ່ໂລບລ້ຽວລອງຊັ້ນ	ແງ່ງອນ າ
	ໃຕ້ໂສກໄຮ້ລູງສິບ	ກຸນາ
ລອນຈັກ	ພາງຫຼາຍແຫງສ່ວນວາຍ	ເມືອງບ້ານ
ອັນວ່າ	ໂສພາພັງງອິນຊຽນ	ເຂັ້ມແຂງ
	ຄວນຄຳລ້ານຄຳສ້ອຍ	ໃຊ້ປະມານ າ
ໃຈບໍ່	ຄິດແຫງ່ຫ້ອງຫົນເພື່ອນ	ກອບມົວ ນາກແລ້ວ
ອັນຈັກ	ລອນລາພານຢ່າດໃນ	ຂາເຈົ້າ
ທີ່ວ່າ	ຍັງກົວກັ້ພາຍເຮົາ	ກວນກິ່ງ ດີດາຍ
ເມື່ອນັ້ນ	ຜູ້ທີ່ເຫງົ້າຜາຍຊ້າງ	ກ່ຽວເງິນ າ
ອັນຈັກ	ທຽມແທບແທ້ສອງສິ່ງ	ສເນຫາ ຍາກບໍ່
ພາຍນອນ	ເລີຍພານຄຳຕາວປຸນ	ໄປໜ້າ
	ຄັບຄຳເທົ້າເຖິງເຫດ	ຫ້ວຍຕາດ
ດີແກ່	ຂ້າຢູ່ດ້ວງດອຍແຈ້ງ	ຜິດ າ

໗໑໑

໒ - ກອນຮ່າຍ

ກອນຮ່າຍ ແມ່ນຄຳກອນປະເພດນຶ່ງ ທີ່ມີຫຼາຍໃນໝູ່ປະຊາຊົນ
 ຄົນລາວ ບໍ່ຕຳຕ້ອນນ້ອຍໜ້າກວ່າຄຳກອນປະເພດອື່ນໆ ກອນຮ່າຍມີສ່ວນ
 ຫຼາຍໃຊ້ສຳລັບສູດຂວັນຫຼືເທດ ເພື່ອຄວາມອອນຊອນຊັ້ນນັ້ນອັນເຈືອຍົນ

ໄປດ້ວຍຄຳສັ່ງສອນ ໃນຫຼັກສິນທັມແຫ່ງພຣະພຸດທະສາສນາ .

ຄຳວ່າ ຮ່າຍ ເຫັນຈະໄດ້ເຄົ້າມາຈາກຊະນິດ້ອງ ແລະ ສຽງມີກເຄົ້າຮ້ອງດ້ວຍສຳນຽງ ຕື່ວອນ ທີ່ເຄົາຮຽກວ່າ ຊະນິດ້າຍໄມ້ ຫຼືມີກເຄົ້າຮ່າຍຄອນ ດັ່ງຄຳກອນໃນເຄື່ອງທ້າວຮຸ່ງບົດນີ້ວ່າ -

ພິເມື່ອວັບສອດໄມ້ລົງລຸ່ມ	ສູນແສງ
ນາຍພິມນະບານໃສ່ໃຈ	ຈຳໄດ້
ດີແກ່ວັບແຊງຊ້າຍພິສກສາ	ດ້ອງ ເຊື່ອນ
ຊະນິດ້າຍໄມ້ມວນຮ້ອງ	ຮ່າຍຄອນ າ

ດັ່ງນີ້ ທຳນອງສູດຂວັນຫຼືທຳນອງເທວມະຫາຊາດ ຈຶ່ງຕ້ອງເຂັດສຽງໃຫ້ຕື່ວອນດັ່ງຊະນິດ້າຍໄມ້ແລະດ້ວຍເຫດນີ້ ຄຳກອນປະເພດນີ້ຈຶ່ງໄດ້ຮຽກວ່າ ກອນຮ່າຍ .

ລັກສນະຂອງກອນຮ່າຍ

ກອນຮ່າຍມີກຳນົດວັກ ໑ ດັ່ງແຕ່ ໕ ຄຳຂຶ້ນໄປຈົນເຖິງ ໑໕ ຄຳ ການໃຊ້ສັນຕັດມັນຄື ຄຳສູດທ້າຍຂອງທຸກໆວັກ ໃຫ້ສັນຕັດກັບຄຳທີ່ ໑- ໒ ມ ຫຼື ໔ ໃນວັກສອງຕໍ່ໆກັນໄປທຸກໆວັກ ສ່ວນຄຳເອກຄຳໃຫຍ່ກໍຈຳກັດ ຕົວຢ່າງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ກອນຮ່າຍສຳລັບສູດຂວັນ

ສິສິ ສິດທິພຣະພອນ

ບິວອນ ອະດີເສກ

ອະເນກກະເຕຊາ

ໄຊຍະນັງຄະລາ

ນະຫາສີອີນັງຄະເລດ

ສາດຕະເພດພັນນາຄົນ

ຂຸນບູຮົມ ປຸນແຕ່ງແລ້ວ

ໃຫ້ລູກແກ້ວ ອອກກິນເມືອງ

ອິດທິເສືອງທະຮົງແທ້ນ

ນີ້ນີ້ແມ່ນນະຫາຄຸນ

ຂຸນແຖນດາແຕ່ງແລ້ວ

ໃຫ້ລູກແກ້ວ ກິ່ງລົງນາ

ເປັນອາຊາ ສືບສ້າງ

ເມືອງນຶ່ງກວ້າງນາຄອງ

ຂຸນເຈືອງປອງເປັນໄຊກ

ໄດ້ໂລກຍ່ອມ ລືຊາ

ທະຮົງອານຸພາບາ ຍວດຍິ່ງ

ເປັນເຈົ້າອອນນຶ່ງ ເມືອງແມ່ນ

ແສນເມືອງນາຊອຍຄັ້ງ

ນີ້ນີ້ ຊັ້ນຄຸນຄົງ

ພອກຈັກທະຮົງທິສຣາດ

ພາມນະນາດ ເລົ່າແຖນພອນ າລາ

ຂ- ກອນຮ້າຍລຸ້ນລັບເທດ

ເສືອງນະຫາຊາດປັນກັນຫາຊາລືຮ້າໄຮ

ກຸມາຣາ ອັນວ່າ ເຈົ້າກຸມມານທັງສອງ

ປະມຸນຈິຕວາ ປ່ອຍຫຼຸດຊຸດອອກຈາກນິພາມ ຂາບໍ່ຊ້າ ອວ່າຍໜ້າຕໍ່ສາລາ
ນັ້ນຖືກອັອຍຍັງ ໃຫຼືຍັງ ອອກຍົມນະນາ

ປັກກາງ ເຂົ້າໄປສູ່ເຈດສັນດິວິອະກະສັດ ອັສສັດຖະປັດຕັງ ມີດົນອັນສະ
ບັ້ນສັ້ນສາຍໄປມາເໝືອນດັ່ງໄມ້ປ່າແປ້ງ ອັນຍັງ ອ່ອນປົ່ງ ຄະຮ່ອນໄປບາງ ເກີດ
ຊຶມທາງພິລາດ ລົມລ່ອງຜາດສາສາ ໃຫ້ຫວັ່ນໄຫວໄປມາ ໂອທັນຕາຮຸ້ອງ
ໄຫ້ ໄຫວພໍ້ແກນໄຫ້ແຫ່ງດົນວ່າ

ຕາຕະ ຂ້າໄຫວພໍ້ເປັນເຈົ້າ

ສາອັມມາ ແມ່ນະທິເຮືອຂ້າ

ແມ່ກຳພ້າຍັງທົດອະທຽວ

ໃນໄພຂຽວປ່າໄມ້

ປະລຸກໄວ້ພາຍຫຼັງ

ສາຍັງ ແມ່ກຳຍັງຈັກມາໃນກາລະຍາມເປັນ

ຂີ້ໃຫ້ ເຮືອຂ້າໄດ້ເຫັນໜ້າ ແມ່ກຳພ້າກິນນົມ

ພໍໃຫ້ແມ່ໄດ້ຊົມ ສິງຸຮູບ

ພໍໃຫ້ແມ່ໄດ້ລູບໄລ່ອາບສົງສີ

ມີທັງສອຍພິພອງເພດ

ປະດັບເກດເກສາ

ກິນຕະລາມຸນມາກ

ລຸກໄມ້ຫຼາກອັມພາ

ສາອັມມາ ຂີ້ໃຫ້ເຮືອຂ້າໄດ້ເຫັນໜ້າ ແມ່ກຳພ້າຍາມດຽວກ່ອນບໍ່ເປັນສັງ

ອະຍັງ ພຣາມໃນ ອັນວ່າ ພຣາມຜູ້ນີ້

ວິກິເບຍູດຂວາ ແມ່ນວ່າມັນຈັກຂາຍກໍຈົ່ງ ໃຫ້ມັນຂາຍແລະເງິນຄຳ ແລະ
ຊ້າງມ້າ ຊ້າງມ້າ

ຫະເບຍູດຂວາ ແມ່ນວ່າມັນຈັກຂ້າກໍໃຫ້ມັນຂ້າຕາມໃຈ ທຸກອັນໃດແດນຍິ່ງ
ອິດຊູ່ສິ່ງບໍ່ສົງກ່າ

ປັສສາມະ ຂີ່ໃຫ້ເຜີຍຂ້າໄດ້ເຫັນໜ້າ ແມ່ກຳພ້າຍາມດຽວກໍຂ້າເຖິ້ນ
ຕາຕະ ຂ້າໄຫວ້ພ້າຍາເປັນເຈົ້າ

ອະຍັງ ພຣາມໂນ ອັນວ່າ ພຣາມຜູ້ນີ້

ພະລັງກະປາ ໂທ ນິຜ່າຜິນອັນໃຫຍ່

ເລັບມັນໃສ່ຫົນໝອງ

ໝັງມັນພອງຍາມຢ່ອນ

ພອງຊັ້ນກ້ອນ ຄືຖົງ

ທິຄຸດຕະຄຸດໂຄ ນິຜິນສົບເບື້ອງເທິງຍາວຍື່ນ

ແຂ້ວພັນລື້ນເປັນງາ

ເມື່ອມັນຈາອັກປາກ

ນ້ຳລາຍຫາກໄຫຼດົກ

ພັດຄະນາສະໂຄ ດັງຫັກທັງປຸນໃຫຍ່

ທ້ອງມັນໃສ່ທີ່ໄຫຼໄພ

ພັດຄະປິຕຖິ ຫຼັງມັນຂົດຄືໂກມ

ແອວຫັກໂງ່ນຄືຜີ

ວິສະນະຈັກຂຸໂຄ ຕາບໍ່ຖືນ້ອຍໃຫຍ່

ບໍ່ໃຊ້ດັງຕາຄົນ ຄືຕາແມວໂພງສັກສາດ ທັມມະຊາດວ່າ

ແມ່ນຕີຍັກໜັງໝຽດ ທຽດໄປມາດູກລົ້ນ.

໑ ລ ໑

໕ - ກອນ ຝູ ລູ

ຄຳວ່າ "ຝູ" ມາຈາກຄຳບາລີວ່າ "ບັນຢາ" ແລະຄຳສັບສະ
ກິດ "ປັຊຢາ" ບັນເອງ ຄຳວ່າບັນຢາແລະປັຊຢາແປວ່າ ຄວາມຮູ້
ແຈ້ງ, ຄວາມຮອບຮູ້, ຄວາມສລາດຫຼັກແຫຼມແຕ່ປັດຈຸບັນນີ້ ຄຳ ປັຊຢາ
ໝາຍເອົາວິຊາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມຮູ້ແລະຄວາມຈິງ.

ຄຳກອນຝູສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຄຳກອນທີ່ພວກບ່າວສາວຄິດຜູກຂຶ້ນເວົ້າ
ໃສ່ກັນໃນທັນທີທັນໃດແລະເປັນຄຳເວົ້າປຽບທຽບ ມີລຽນມີຄົມອັນພາໃຫ້
ເກີດຄວາມບຶກຄິດຫຼືສລາດຫຼັກແຫຼມໃນການທີ່ຈະເວົ້າຕອບກັນ ດັ່ງນີ້ ຝູ
ຈຶ່ງບໍ່ວ່າເປັນບໍ່ເກີດແຫ່ງປະຕິພາບ ຄື ພິບໂຫວແລະບັນຢາ.

ເມື່ອງຄຳກອນຝູ ເປັນຄຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັນທີທັນໃດ ຕາມບັນຢາທີ່
ຄິດໄດ້ໃນເວລານັ້ນ ດັ່ງນັ້ນ ຄຳກອນຝູ ຈຶ່ງບໍ່ມີລະບຽບແນ່ນອນ.

ສ່ວນຫຼາຍມັກເປັນກອນຜະສົມ ຄື ເອົາກາບແດ່ກອນແດ່ ຜະສົມ
ກັນເຂົ້າໄປເປັນກອນຝູ ລາງເທື່ອກໍມີ ໒ ວັກ ມ ໒ ວັກ ລາງເທື່ອກໍມີ
ຄົບທັງ ໒ ວັກ ຄື ກອນອື່ນໆ ແຕ່ສ່ວນສຳຄັນແມ່ນສັນຕັດທີ່ມັນ ດົວຢ່າງ
ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ທາງຜີສ້າງ ຂົວເປັນນ້ອງບໍ່ນຳ ສາບໍ່!

ທາງຜີສ້າງ ຂົວຄຳ ນ້ອງບໍ່ໄດ້

ບາດຜູ້ບ່າວໂທໂກສ້າງ ແຕ່ຂົວໄມ້ຂີ້

ມີແຕ່ຕີໄມ້ແດ່ ເປັນສັງນຊື່ອຍຄານ ຊັ້ນປໍ້!

- ເຈົ້າຜູ້ພາກພື້ນ ມັນຫາກສຸກຟ້າກນາ

ເຈົ້າຜູ້ພາກພື້ນລາ ມັນຫາກສຸກຟ້າກນາ ກ້ານກ່ອງສເນຫາ

ບາດວ່າກາກິນແລ້ວປິນພິຮ້ອຍໝູ່

ເຈົ້າຫາກມີຜູ້ ດາຂ້ອຍບໍ່ເຫັນດອກນາ,

- ນ້ອງນີ້ ປອດລ້ອຍຊ້ອຍ ສເມີອ້ອຍກາງກິ ກາບກິບໍ່ຕີ ພໍ້ນ້ອຍ

ກິບໍ່ຊອນ ຊູ່ຊື່ຊ້ອນ ຕົວແອ້ນ ກິບໍ່ມີ

- ວ່າບໍ່ມີສອງຊ້ອນ ຂົນຄື່ວນ້ອງ ເປັນສັງນາລາ ວ່າບໍ່ມີສອງ

ຊ້ອນ ຂົນຕາສັງນາຫງິ ຫຼື ນາງໄປຕີຊູ່ແຄມຮ້ອນປ່າພາກເຍົາ

- ເຈົ້າຜູ້ພູເຫຼືອຕ້າງ ອົດປິບັນນ້ອງແດ່ ນ້ອງນີ້ ມີແຕ່ຕ້າງ

ເຄືອຊິກງວກິບໍ່ມີ.

- ວ່າບໍ່ມີເຄືອກງວ ສັງນາເປັນຍານຍ່າງ ວ່າໄດ້ລ່າງເຈົ້າບໍ່

ກວ້າງ ສັງນາໄດ້ແຫຼງຄວາຍ.

- ນ້ອງນີ້ເປັນດັ່ງກອກຢູ່ນ້ຳ ຮາກຢັ້ງບໍ່ເຖິງດິນ ໄຫຼເວີນໄປ

ເວີນນາ ໂລດບໍ່ມີເພືອຍຕ້າງ ອ້າຍພີ່ອົດພິດາຍເປັນກິໄຮ່ໄຫຼ

ນາໃຫ້ຕ້າງແດ່ ອັນນີ້ມີແຕ່ໄຫຼຢູ່ເລື້ອຍຊິໄປຕ້າງບ່ອນຈັ່ງໃດ.

ໆລາ

ລັກສນະດັ່ງຕົວຢ່າງທີ່ກ່າວມານີ້ ສຽກວ່າ ກອນຜຍາ ກອນຜຍາ
ດັ່ງກ່າວນີ້ບໍ່ແມ່ນແຕ່ສຳລັບໃຊ້ເວົ້າກັນສຽດສຶກັນໃນທາງບ່າວສາວເທົ່ານັ້ນ
ໃຊ້ເປັນຄຳສຸພາສິດສັ່ງສອນ ແລະ ໃຫ້ນຶກຄິດໄປໃນທາງການບ້ານເມືອງ

ກໍໄດ້ ດັ່ງຕົວຢ່າງຕໍ່ໄປນີ້:

- ກວາງກິນໝາກຂາມປ້ອມ ໄປຫາກັນຂີ້ມັ່ງ ຄັນວ່າມັ່ງບໍ່ຂີ້ສາມ
ນີ້ກະຕ່າຍຕາຍ.
- ເພິ່ນວ່າຫິນແຜ່ນລ້ານ ກ້ອນໃຫຍ່ຈຶ່ງຊື່ໜັກແທ້ນີ້ ບາດວ່າເອົາ
ສະໂນຕິດຊຶ່ງຊາສັງນາໄດ້. ຜິວວ່າຕາມຕາຕົວ ຄືສະໂນຊຶ່ງໜັກ
ກວ່າ ຄັນແມ່ນຕາບໍ່ຊື່ວຊື່ເປົ່າເບື້ອງຝ່າຍສະໂນ.
- ເປັນຍິງຢ່າສູ້ທຳນຽມບັ້ງແປນໃດກາຊິຕອດກິນແລ້ວ ເຮັດໃຫ້
ເປັນດັ່ງນັ້ນອນໃບຕົ້ນທີ່ໂຕໄວ້ເນີ້.
- ອັນນຶ່ງໃຫ້ຄ່ອຍທັມນຽມພຽງ ສັກກຸນາມິກເຈົ້າ ຍາມເມື່ອບິນ
ແອ່ວຜ້າຍຂາວແຈ້ງຈຶ່ງຄ່ອຍເຫັນ.

໑໒໑

໔ - ມີ ອ ນ ໂ ຄ າ

ຄຳວ່າ ໂຄງ ເປັນພາສາລາວ ໝາຍເອົາ ສ່າງ ຂອງສິ່ງຕ່າງໆ
ແຕ່ຕາມທັມນະຄຳໝາຍເອົາສ່າງກະດູກ ສ່າງກະດູກມີກະດູກສັນຫຼັງ ເປັນ
ແມ່ ແລ້ວມີກະດູກຂ້າງລຽນກັນອອກທັງສອງຂ້າງ ເປັນແຖວຖິ້ມດັ່ງດຽວກັນ
ກັບກອນເຮືອນອັນມີລັກສະນະເປັນລະບຽບດີດັ່ງນີ້ ຄຳກອນປະເພດນີ້ແຕ່ງ
ໃຫ້ມີລະບຽບເປັນແຖວຖິ້ມດີດັ່ງ ໂຄງກະດູກຈຶ່ງຮຽກວ່າ ກອນໂຄງ ຫຼືໂຄງ
ກອນ.

ກອນໂຄງຂອງລາວມີຫຼາຍຢ່າງ ຄື ມີໂຄງ ໒ ໂຄງ ໓ ໂຄງ ໔

ໂຄງ ໕ ໂຄງ ໖ ແລະໂຄງ ໗ ກອນໂຄງຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ ແຕ່ບູຮານເພິ່ນ
 ຍິນຍາໃຊ້ແຕ່ງໂສກຕ່າງໆ ດັ່ງ ໂສກຄ້ອງ ໂສກກອງ ໂສກປືນ ໂສກເຮືອ
 ເປັນຕົ້ນ ສ່ວນທີ່ແຕ່ງທາງການາວມີແຕ່ ໂຄງ ໕ ແລະໂຄງ ໗ ສະນັ້ນ
 ຈຶ່ງຈະກ່າວແຕ່ ໒ ໂຄງ ທີ່ນີ້ ຄື:

ກ - ກອນໂຄງ ໕

ນອນໂຄງ ໕ ນີ້ໄດ້ພິເສດຢ່າງມາຈາກກາບປິດຊຸມາລີ ໃບພາສາຕາ
 ລີ ມີກຳໜົດ ວັກລະ ໕ ຄຳ ເປັນເກນ ໂສມ ໒ ວັກເປັນປົດນຶ່ງ ແລະ
 ໂຄງແບບນີ້ລາວເອົາຮຽກວ່າ ໂຄງ ໕ ດັ່ງນີ້:

- ໑ - ໂຄງວັກ ໑ ມີ ໕ ຄຳ ໂສມ ໒ ວັກເປັນປົດ ໑
- ໒ - ຄຳສຸດທ້າຍຂອງວັກທີ ໑ (ຄຳທີ ໕) ສັມພັດກັບຄຳທີ ໑
 ໒-ຫຼື ມ ຂອງວັກທີ ໓.
- ໓ - ຄຳສຸດທ້າຍຂອງວັກທີ ໒ (ຄຳທີ ໕) ສັມພັດກັບຄຳທີ ໑
 ໒-ຫຼື ມ ຂອງວັກທີ ໔.
- ໔ - ຄຳສຸດທ້າຍຂອງວັກທີ ໓ (ຄຳທີ ໕) ສັມພັດກັບຄຳທີ ໑
 ໒-ຫຼື ມ ໃນວັກທີ ໑ ຂອງປົດທີ ໒ ດີໄປ.
- ໕ - ຄຳສຸດທ້າຍຂອງວັກທີ ໔ (ຄຳທີ ໕) ສັມພັດກັບຄຳທີ ໑
 ໒-ຫຼື ມ ຂອງປົດທີ ໒ (ດີໄປ)

ຄືວ່າ ປັດ ໒

ບົດທີ ໑

໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐

ບົດທີ ໒

ໄມ້ຄ່ອນເພື່ອ

ພົນອອນ

ພົນອອນພັດ

ກົງສັອຍ

ຄອນຄອນໃຈ

ດຳລັອຍ

ຄຳນ້ອຍໃຕ

ປິ່ເຫັນ າ

ນ້ຳຍ້ອຍຢາດ

ຜົນຕາ

ເຊັ່ນເຊັ່ນໄຫຼ

ຕາໃ້

ກົບຂຽດອາ

ຊຶ່ງຮ້ອງ

ທ່ານໄທ້ຄວ່າ

ພັງສຽງ າ

ນ້ອງເນືອງລຸ່ມ

ສັກໃບ

ສອງຊຽງຫາກ

ເພິງຮຸ້

ກົກໄກວໃບ

ຊັ້ນອມ

ນ້ອງພ້ອມຝີ

ອອນກະສັນ າ໑໑

- (ຈາກເຮືອງທ້າວຮຸ່ງ)

ໂຄງແບບນີ້ເນື້ອຄອດອອກຮຸ່ງໃຜ ຄື ເອົາວັກທີ ໑ ຮຸ່ງດີວັກທີ

໓ ແລະເອົາວັກທີ ໒ ສຽງ ກັບວັກ ທີ່ ໒ ແລ່ວກິເປັນໂຄງ ໕ ທັມມະ
໑໑ ດັ່ງນີ້:

໑- ວັກ ໑ ກັບວັກ ໓

ໄມ້ຄ່ອນເພື່ອ	ລົມອອນ
ຄອນຄອນໃຈ	ຕີ້ຄ່ອຍ
ນ້ຳບໍ່ອຍຢາດ	ດິນຜາ
ກົບຂຽດອາ	ຊຶ່ງຄ້ອງ
ນ້ອງ ເມືອງລຸ່ມ	ຮັກໃບ
ກົກໂກວໃບ	ຊັ້ຄ່ອມ

ຂ- ວັກ ໒ ກັບວັກ ໔

ລົມອອນພັດ	ກົງສ້ອຍ
ຄຳນ້ອຍໃຜ	ປີ່ເຫັນ
ເຊັ່ນເຊັ່ນໄຫຼ	ຜ່າໃສ່
ທ່ານໄທ້ຄວ່າ	ຜັງສຽງ
ສອງຂຽງຫາກ	ເພິງຮຸ້ ໗

ຂ- ກອນໂຄງ ໗ ຫຼື ໂຄງມະຫາສິນທຸມາລີ

ໂຄງ ໗ ນີ້ເຫັນຈະໄດ້ແບບຢ່າງມາຈາກ ກາບມະຫາສິນທຸມາລີ
ໆ ນັ້ນຝັ່ງສຽງວ່າ ໂຄງມະຫາສິນທຸມາລີ ຫຼື ໂຄງ ໒ ສຸພາບ ກິມິຫຼັກ
ການແຕ່ງການແຕ່ງ ໂຄງແບບນີ້ມີດັ່ງນີ້:

໑- ໂຄງບົດນຶ່ງມີ ໒ ວັກ ໑-໒-໓ ມີວັກໜຶ່ງ ກຸ ຄຳ ແຕ່ວັກທີ່ ໓ ຈະ ຕື່ມສັອບທ້າຍອີກ ໒ ຄຳກໍໄດ້ ສັອບວັກທີ່ ໒ ມີ ໙ ຄຳ ໂຮມ ໒ ວັກ ມີ ໓໐ ຄຳ.

໒- ໃນຄຳໂຄງ ໓໐ ຄຳນີ້ມີຄຳປະກອບຂຶ້ນຢູ່ ໑໐ ຄຳ ຄື ຄຳໃຫຍ່ ໒ ແລະຄຳເຂົາ ໔ ດັ່ງແຕ່ນີ້ໄປນີ້:

໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐

໓- ສັມເປັດ ຄຳທີ່ ໒ ແລະວັກທີ່ ໓ ສັມເປັດກັບຄຳທີ່ ໑ ຂອງວັກທີ່ ໑; ຄຳທີ່ ໒ ຂອງວັກທີ່ ໒ ສັມເປັດກັບຄຳທີ່ ໑ ຂອງວັກທີ່ ໒ ດັ່ງນີ້:

໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐
໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐	໐

ດອກນຶ່ງ ເປັນສຳຄັນ
ດອກບໍ່ເຫັນຫອມມາ
ດອກນຶ່ງ ເປັນຈອມຕາ
ດອກສິ່ງ ໃດນັ້ນເຈົ້າ

ດາຮາ
ຮ່ອງເຈົ້າ
ທັງນຶ່ງ
ຮ່ອນຕ້າຍ ເອຫາ

ດອກນຶ່ງຫອມອອນພຽງ

ໃນທອງ

ແດດືອດແດດດອງ

ເດື່ອດັງ

ດອກນຶ່ງ ຍ້ອນ ເປັນກອງ

ສະມາດ

ໄຄອາດລົງລອຍຮົ່ງ

ຮົ່ງໄດ້ ເຊີຍຊົນ ຯ

ດອກນຶ່ງ ເປັນຊາດເຊື້ອ

ໃນໝອງ

ທັດບໍ່ເປັນລອນກອງ

ກົງວກັນ

ດອກນຶ່ງ ຄືວັກທອງ

ທັງແທ່ງ

ທາດດອງມີ ໄປບ້ານ

ສິ່ງມັນ ລືສາຍ ຯ

(ຈຳກັດສື່ເຈືອງ)

---x== ຈົບ ===---